

خانملىر اصلاحى

بواثره ديدم اصلاح * خانملىره اولور مصباح
وآنلرک حقوقلرن * بوتابدروب ايدراصلاح

مرتبہ :
معلمہ کاملہ بنت عزة اللہ قاسمورا .

ناشرلىرى : برادران کریمیلر .

قزان .
مطبعة کریمیه
۱۹۰۸

Казань .

Лито. Типографія „Братья Каримовыхъ .“
1908 г.

اخطار

دين و ملتەمەزك ترقىياتى ايچون اصلاح ضرور اولديغى كېي
اصلامكده كماله كەمكى ايچون علم و معارف ضرور در
بناً عليه بنده سوكلو قورده شلرم نك ماللر ينى اصلاح ايچون
واتفاق اوزره حركت قيامقلىرى ايچون برفقاج ضرور
شيلرى بيان ايدوب اوشبو رساله نى ترتيب ايتدم
واصلاحه دائرشيلر بيان ايدلدىكندن اسمينى
« خانملر اصلاحي » قويدم .

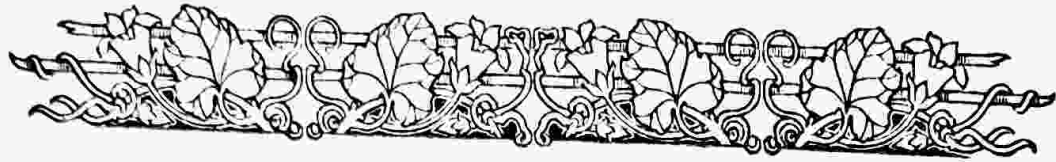
« كامله »

خانمہر اصلاحی

ہر بر خانم لودہ برہر دانہس اولنمق لازم اولدیغی کبی، مکاتب
ابتدائیہ دہدہ قزطلبہ لره درس ایدوب او قوتمق ہم مناسبدر.

بسم الله الرحمن الرحيم

« نیت »

نیت : براشنى كوكل ايله قصد ايتمك ديمكدر. پيغه بېرمز محمد عليه السلام حضرتلرى عمللر نيت ايله اولور نيتسز عمل عمل دگلدر همك هر كيم كه اوزينك نيت ايتد يكي اولور ديمشدر. كمنك ده نيتى اينگو ويغشى اولسه ثوابلى اولور ونيتى يامان وبوزق اولسه گناهلى اولور شونك ايچونك هر آدمكه براشنى قيلولرغه تلاديكندك اينگولكنى هم جناب حقنك رضالقينى نيت ايتمك تپوشدر چونكه نيت واخلاص الله تعالى نك رضالقينه وعمللرنك قبولالمغينه ومشرده هر بر آغرلقدن خلاص تابه اققه سبهدر بناعليه حرمتلو خانملره توصيه ايدرمكه هر قايچان فائدى اشكزى اينگونيت ايله باشلاب شول اشكز نك وجودكه چقماقينه اخلاص كوكلكز ايله طرشكز نيتكز اينگو واخلاصكز تام اولسه هراشكزده خدا ياردهچى اوله رق اشكز وجودكه چقار.

«علم»

علم قدرلى وشريف برشى دركه، هر انسانك سعادتلى وبختيار اولمقينه باش سبب اولور .

ايگن لرنك اورلق، ونباتاتك يمش و بىرمىكى ايچون يغمور نمه قدر ضرور اولسه انسانلرنك ده حقيقى انسان اولوب مسعوديه وراحتك ياشامكلى وملى اشلرى وجوده كيتورمك لرى ايچون علم اول درجه ضروردر .

علم نادانلق قارانغولغنى كيتارور، كوكلنى نورلاندرور الوغ درجه لره توتاشدرور . اياسنى هرتورلى ناچار خلقلردن وهرتورلى بلالردن قوتقارور . باى بولونك بولنى وفقيراكىن قوتولونك چاره سىنى كوستورور بىر شهرنك يا كه بىر پادشاهنك بايلغى وقوتى علم سايه سندهدر .

قاىو مملكتنده علم وهنر كوب بولسه اول مملكتنك خلقى باى وپادشاه لرى قوتلى بولور شونك ايچونده جناب حق حضرتلرى بليگانلر ايله بليگانلر برابر اولورمى ؟ اولمازلر ديه عامنك اعلا مرتبه ده اولديغنى بليدرمش وبزلرى علمگه ترغيب ايتمشدر . شونك ايله برابر پيغمرمز محمد عليه السلام حضرتلرى علم استمكنى ايرنلره هم خاتون قزلره فرض ولازم ديمشدر .

چونكه دينى وملى اشلرمزنىك اصلاحى وترقياتى و آدم بالالرينك مسعوديه اوزره تركلك ايتمكلرى ايرنلرك و خانملرك برچه بلملى ومعارفلى اولماقلىرينه موقوفدر . اگر شويله ده بىزم خانملرمز اويغانماسلر علم ده دون درجه ده اولسلر وآنلره مخصوص مكتب، مدرسهار ومعلوماتلى معلملر يتشوب علم، هنر، ادب، اخلاق ايله تربيه ايدلمسلر دين وملمتوزك كمال ترقى ايله ترقى ايتميه چكى شبيه سزدر .

اتفاق ايله اجتهاد، همت ايله غيرت بىريره جيولورلر ايسه هر

اشك و جوده كله چكنك هيچ شهبه بوقدر . نتا كه ابرلر ك همتى تاولر نى قوبارور ديه شلر . ليكن برايشه شروع ايتديكهمزده اختلاف و شخصياتى بر طرفه براقمليدر چونكه برايشه اختلاف و شخصيات قاتوشور ايسه بديهى اول اشك و جوده كلميه چكنمه هم شهبه توتلميدر . معلومدر كه بزارك هراشمزى آرتقه قالدرغان و ملي اشلرمزك و جوده چقماوينه سبب اولان اوشبو اختلاف ايله شخصياتدر .

اي قرداشلر بلورميسز دين و ملت خدمتى نيد اين خدمه در جناب حق طرفندن بيدوريلان مقدس خدمه دگلميدر اوبله ايسه نچون شخصيات و تعصبات ايله دين و ملت اشلرينه خلاف حركت ايدمه مز دين و ملت اشيننه خلاقلق قيلو جناب حقنك اشيننه خلاقلق قيلو دگلميدر . انصاف ايدمه ام اورينبورغ محكمه شرعيه س نظارتنده آلتى مكنن زياده محله اولوبده خانملره مخصوص افيسيالنى آلتى مكتب اولمديغى تأسفاسى و آيانچلى حاللردن دگلميدر بو توغرىده انصافقه باقمى و وجدانمز ايله مما كه قيلماق جمله اسلام قرداشلرمزه بورچ دگلميدر ؟

اي سوكلو خانملر اويغانمق زمانى يندى ، هر قايومز تربيه مزده اولان ايرنلرمزه حاللرمزى بيان ايدرك باش قزلرمزك ترقىياتى ايچون طرشه اقلرينى مكتب مدرسه لر بنا ايتمه كلرينى اوتنمك تيوشليدر . هم اوزارمزده اتفاق اوله رق جمعيت لر يا صاب و آنجه لر طوپلاپ ملت بولينه صرف ايتمك و ممكن قدر ياش قزارمزي علم و ادب ايله تربيه لرگه طرشماق تيوشليدر . نتا كه (عام بريغاچ ادب ايسه اول يغاچنك بمشيدر) ديمشله .

« هنر »

هنر ، شرعا ممدوح و گوزل بر كسبدر كه ايساسينى محتاجلندن و سائلچيلىك قيلودن و سائر قصور و كيدچيلىك لردن صاقلار آدملر قطارنك كوركام درجه و يرور هم راعت و طنچ حاله ياشاتور اما هنرى

بولغان ايونلر و هنرى بولغان خانملىرى بتون عمرلىرىنى خوارلىقك و اسارتك اوتكار ديكارى كوزمىز آلدنك در اويلاپ قاراساق روسيه بورطنديه نجه ملت و نجه درلو طائفه خلقلر اوله رق برگسه ياشامقك مز اوشبولرنك ايچننه فقيرلككده و خوارلىقك ياشاغان نه قدر خلقلر و ارايسه كوبراگى بيچاره بزم مسلمان قرداشلرى بىر بونيدىن ؟ البته نادانلىق دن و هنر يوقاقتىدۇر .

درست : بزم مسلمان خانملىرى آراسنك قزبالالاره هنر علملىرى اوگرتمك اولقدر لازم و تىوشلى دگل ديه ايتسه لرده بتون عمرلىرىنى بايلق و راحتلك ايله اوتكارگان خانملىرگنه ايتورلر لكن بزاراشنى توبىدىن اويلاپ عمرلىرىنى فقيره لىككده و آغرلىقك كچورگان خانملىرنك حالنه قاراپ عبرت آلورغه كركىر . مثلا : برخاتوننك ايرى اوله درده يدى سيكز واقغنه بالاچاغالارى قالددر شول زمان بوخاتوننك آغاي انسى يا بايراق قرداش قىبيله سى بولميدىر اوشنداق ايرى فقير اولدىغىدىن بالاچاغالرون تربيه قىلورلق مال و بايلقى ده قالميدىر يا كه بويتيمه خاتوننك اوزبالاچاغالرىنى طويدروب تربيه قىلورلق هنرىك بولميدىر ايمدى اويلاپ قارايق بوخاتون يدى سيكز بالالرىنى نچك طويدرسون نچك تربيه قىلسون و نچك علم ادب اخلاق و هنر اوگراتسون البته مكن توگلىر . هالى بوروشچه اولغاچ فقيره خاتون نه قىلسون چاره سزدن بالاچاغالرىنى سائىچىلك قىلورغه و صوراشورغه چقاروب يباره در بيچاره يتيم قالغان ايروقز بالالر تربيه قىلوچى لرى اولغاچ آبدراب يغلای يغلای صورانورغه و سائىچىلك قىلورغه چقوب كيتارلر شوبله آچلى توقلى بوروب طماقلىرىنى طويدرورلر چنلاب قاراساق بزم دىن قرده شلرمىز و خانملىر آراسنك بونداى حاللر بيك كوبىدىر ايمدى هر نچكده اتفاق اوله رق جمعيت خپرىسه لرى يا صاب پاره لرى طوپىلاپ بوكى يتيم و يتيمه لرنك حاللرىنه باقمق و بىر درلو تدبيرلر قىلماق تىوشلیدۇر .

اي خانملىر هنرلى اولىكز !

عقل

حرمتلو قرداشلر جهان بوزنده نجه درلو مخلوقات ونجه درلو جان ایالری وار ایسه جمله سنن آرتق و حرمتلو اولغانی آدم بالالریدر چونکه جناب حق حضرتلری آدم بالالرینی کورکام روشده یاراتوب یوررگه آباق توتارغه قول، سوبله شورگه تل و ایشتورگه قولاق و یردیکی کبی آنک اوزرینه عقلنی هم و یرمشدر بو عقل ایسه انسانلری حیوانیتدن جهالت و ظلماتدن وسائر یاراماز اشلردن قوتقاره تورغان برشیدر عقل کبی بهالی و عقل کبی قدرلی هیچ شی بو قدر لکن بو کبی قدرلی برشیننی اوزرینه صرف ایدوب اوزنسر براره صرف اینمکن صاقلانمق لازمدر . اگر آدم بالاسی عقلنی علم و معارف یولینه صرف ایدرسه عالم و فاضل اولور و علمی ایله عامل اولسه یعنی کامل اجتهادینی صرف ایدوب دین و ملت یولینه خدمت ایتسه شبهه سز ملت آناسی و ملت آناسی اولور بوندای ملی و مقدس خدمتله ایله عمرینی کیچره نذاتلرک اسملری تاریخ صحیفه لرنده یازیلوب قیامته قدر اینگولک ایله یاد ایدلور . ای حرمتلو خانم لر سزلرده عقلگزی علم هنر و معارف یولینه صرف ایدوب حقیقی ملت آنالری اولورغه طرشوگنر شبهه سز اسملرگنر تاریخ صحیفه لرنده یازیلوب قیامته قدر اینگولک ایله یاد ایدلور سز . خدا قاشنده زور درجه لره اهل اولور سز جناب حق جمله مزه فائده لی هام و ملی خدمتله میسر ایلیه .

انسان

انسان اولمش ذات یمک ایچمک باطمق و یوقلاماق یورمک و طوروق و نفس تلادیکنی قیلماق ایله گنه انسان اولماز چونکه بو صیفتلر حیوانلرده هم وارددر . توغروس انسان اولماق ایچون اوقیو هم اوقتو کرکدر و اوقوب بلبیک شیلرنی یرلی برینه صرف ایتمک و فایدالی اشلرنی وجودکه چقارمق کرکدر و بیگراکد ملت ایچون قایغرماق و ملت ایچون طرشماق و جاننی فدا ایتمک کرکدر بوبله اولدیغنه غنه انسان چن انسان اولور .

فائده

فائده ایکی درلودر بوی هر کمڭ اوزینه گنه تیه تورغان فائده سیدر که آڭا منافع شخصیه دیرلر وایکنچیس اوزینه هم اوزندن باشقلره تیه تورغان فائده در که آڭا منافع کلیه وعمومیه دیرلر لکن منافع شخصیه سی ایله گنه انسان حیوان لقتن آیرلماز بلکه حیوان لقتن آیرلماق ایچون اوشبو منافع کلیه وعمومیه نی اعتبار ایتمک . و اوشبوڭا جان وتنی ایله خدمت ایتمک وطرشماق لازمدر . بزم کوز توتوب تورغان ملی انسانلر مڭ بعضلری منافع کلیه نی اعتبارغه آلماینچه شخصیاتنه ایاروب کوب اشلر نی قوللرندن یبارمیه سبب اولمقده لردر وکوب اعتبارلی انسانلر مڭ آبرو بیلر نی ببارگان اوشبو شخصیات ایله نفسانیتدر .

ای حرمتلو خانملر !

اوز فائده گزیگنه قایغورتمه گز واوز نفسگزیگنه تربیه ایتماگز نه قدر فقیر ، و نه قدر یتمه لر واردر که اوستلری یالانغاچ ، طماقلری آچ ، و عملن بی خبرلردر بونلرڭ حاللرینه دقت و اعتبار ایتمک ایڭ برنجی بور چمزدر .

اویغانمق زمانی

سوکلو قردشلر بوزمان غفلتدن کوزمزی آچوب علم هنر و معارف بولینه کوز توتماق زمانیدر و اوز مڭ انسان ایدک مزی بلوب و دشنوب کامل انسان اولماغه طرشماق زمانیدر . بزلری غفلتده قالدرغان ، اسارت و خوارلقده باشاتکان جهالتمز و اتفاقسزلغمز ایمدی ایمدی جهالتمز قوتلماق و اتفاق ایله اشلر مزی اصلاح ایتمک زمانی کیلمدی کیلو گز خانملر بایلر مزی و فقیره لرمز و اولوغلرمز و کچیلر مزی برجان و برتن کبی اولوب علم و معارف بولینه طرشابق جمعیتلر یاصاب آتجه لر طوبلاب ملت مڭ آلغه کیتما کینه باصتچ ویتا کچی اولایف ربم جمله مزه الفت

و یروب خدمة ملیه ده دائم اولماق مزی فی نصیب ایلیه .

اسلامیت

(۱) اسلامیت آدم بالالری ننگ دنیا و آخرة سعاده و راحتینه برسیدله اوله رق هلاکت و خوارلقغه سبب اولان اشلردن منع ایدرب اصلاح و سعادتکه سبب اولان اشلر ایله امر ایتمشدر .

(۲) خداتعالی ایله بند آراسنک و بند ایله بند آراسنده اولغان حقلرنی بلدرمشدر .

(۳) جناب حقنک ذات مقدسینی بند لرده بولا ترغان توغومق توغومق یمک ایچمک کبی صفتلرنک جمیعسنندن تقدیس و تنزیه ایتمش یعنی پا کلامشدر .

(۴) مجوسلکن پت لرغه و اولارغه تابنمق کبی باطل اعتقادلردن قوتقاروب خدانی برله مک و توغوری یولغه کونلمک ایله امر ایتمشدر .

(۵) آدملره نماز او قومق ایله امر ایده رک طهارتنیده اول نمازغه شرط ایتمشدر . نماز و طهارتنک علم طیب جهنندن نه قدر فائده لری اولدیغنی طیب حاذقلر بیان ایتمکده لردر . اما الله تعالی که مناجت قیلماق کبی معنوی لذتلری باشقه اولدیغنی کبی یوم جزاده خد اطرفدن و برله چک بشاره و اجرلر بولاچغنی اوشندق بیان ایدلمشدر .

(۶) کرک بای و کرک فقیر کرک ایر کرک خاتون اولسون یلدیه بر آی روزه توتماقنی قواعد اساسیه دن ایتمشدر کوکلی قانی و غافل آدملره آچاقنک آچیسنی تاتوب مسکین و فقیرلره شفقت و مرحمت ایدرگه بول اوکراتمشدر .

(۷) ایگنچیلره عشر و نصاب ایالری نه زکوت و فطر کبی صدقه لر واجب ایدوب اسلام دایره سنک اولان فقیر و مسکین و ابن سبیل ، طول و یتیملرنی آچاق بلاسنندن قوتقارمشدر .

(۸) اسلامیتنک هر بر قاعده س نه قدر اسرار و حقایقنی مشتملدر که

فن ایالری عقل و وجدانلری ایله فکر و ملاحظه ایدوب مسك و عنبردن
لدتلورك جان آرتقی تابمشلردر .

(۹) اسلامیت شرك ظلم، كذب، غیبت، هیله، خیانت، حسد، نفاق
كهی یامان صفتلردن و آدملرنی بربرندن آیرورغه و نفر تلاندرورگ،
سبب اولان نچار اخلاقدن منع ایدوب توحید، عدالت، توغریاق،
اخلاص، طهارة، عفت، بهادرلیق، مروءة، توكل، شفقت و معاونت كهی
آدم بالالارینه فائدهلی اشلرنی امر ایتمشلدر .

(۱۰) اسلامیت ابراره بردن آرتقی خاتون آلمقده طنچسزلیق
و مشكللك اولدیغنی بیان ایدوب (خاتونلرگزنگ آراسینی تیگزلورگ
كوچكز بتماس گرچه خاتونلرگز آراسینی تیگز تر توغه طرشسه گزده دیهرك)
بر خاتون ایله تورمقنی آرتقی كورمشلدر .

(۱۱) هیچده بالاسی بولمغان كمسهلرنی نسل سز قویماو ایچون
و منكوحه سی خسته بولغانلری زنadan صاقلاو ایچون یا كه بر خاتون ایله
عفتنی صاقلارغه قادر بولمغان كمسهلر ایچون تعدالزوجات ایله
بعنی بردن آرتقی خاتون آلمقنك درستلكی ایله یول كوسترمشدر لکن
هر قایوسینی آیرم آیرم یورطده توتوب کیوم صالحوم آشاو ایچولرند
و باشقه خصوصلرده تیگز قیلهقنی شرط قیلهشدر .

(۱۲) الفت و محبتلری اولمغان یا كه طبیعتلری بربرینه
کیلوشه مگان یا كه آرالرنن بررسی بوزق دیامان اولوب بربرینی
هلاک و خراب ایتمك خوفی بولغان كمسهلره طلاقنی مساعده ایتمش
و عمرلك حسرتلرنن قوتولورغه یول كوسترمشدر،

(۱۳) اسلامیت او قوماق و یازمق، علم و معارف، هنر، كسب،
ادب و اخلاق، عدالت، صداقت، نظافت، استقامت كهی شیلری تعلیم
ایدهرك ظلم خیانت، کینه، عداوت، حسد، غیبت، اوغریاق كهی
اشلردن منع ایتمشلدر. حتی براونك اوغرا دیغی نرسه سی اون درهمدن
آرتقی بولسه اوغریبنك الینس کیسك ایله جزاء تعیین ایدوب
طنچاقنی میدانغه قویمشلدر .

(۱۴) اسلامیت زنا قیلمقدن منع ایتمیشدر بونلرنڭ شرعاچون ممنوع اولدیغنه فکر یورگوزب مطول کتابلردن فلسفه سینى تفتیش ایتساڭ چیکسز ضررلر وارلغى کوب دلیللر ایله اثبات ایدامشدر. جمله دنبری شانکر وسیفلیس که بقالم بوکبی عائله لرك تامرینی قورتیه تورغان خسته لقلرك اوشبو زنادن و متعدد نطفه لردن پیدا اولدیغینه کم انکار ایدر بو ایسه زنانڭ حرام ایدیکنه برنجی دلیلدر. (۱۵) اسلامیت دوڭغز ایتینی حرام ایتمیشدر بونڭ حریمتیه سبب و فلسفه لری کوبدر جمله دنبری دوڭغز ایتنده تریجین نامنده ضررلی قورتلر وارلغینی میقرسگوب دیگان آله و قورال ایله بلمشدردر فچانکه علم طب ترقی و کماله کیدلکده آشالمایه چغی شبهه سزدر.

(۱۶) اسلامیت دینداش قرنداشلرمز ایله الفت و محبتلی حالده یاشاب الوغلره حرمت و کچک لره شفقت و آرالرنده غی قصورلرینی اصلاح و بربرینه معاونت و حسن معاشرت ایله امر ایتدیشدر اسلامیتڭ بونلردن باشقه کوب حکمت و سولری واردر که استدیکی آدملر مطول کتابلره مراجعت ایتسونلر.

ای حرمتلو خانملر غفلتدن اویغانوب ترقیات اسلامیه که خدمت ایتمک کبی مقصد اولدیغندن سز لره ده توصیه ایدر که جمله غز اتفاق اوله رق ترقیات اسلامیه که چن کورکلدن اجتهاد ایدر سز لر!

« اتفاق »

ملتمز نڭ آله کینتمکینه برسبب واردر که اوله ایسه اتفاق واتعاد ایله یاشامک یعنی کورکلر سز ده گی کونچیلک و تکبر لک لرمزی بنروب الوغلرمز و کچیلرمز برجان و برتن کبی گویه بر آتا و بر آنا بالالری کبی اوله رق برچه حرکت ایتمکدر. نناکه پیغمبره مز محمد علیه السلام همه مسلمانلرڭ بربرینی سویمکده بربرینه محبت ایتمکده

هم قزغانمقده مثالی بنده نك جسدی کبیر بر اعضاس آغرسه باشقه
اعضالری هم آغرر دیمشدر دیمکه بر اعضانك راحتسز و خسته
اولدیغی زمانده جمیع اعضاغه اثر ایندیکی کبی بر مؤمن بنده که
بلاقضا زیان و ضرر کیله ایکان جمله مؤمن بنده لر قایغرشماق تیوشدر.
ایمانلی بنده لر بویرده صنالورلر و بویرده ایمانلرینك کاملنگی
بلنور قرداشلك و برلك شونده ظاهر بولور.

حکایه

کونلرده برکون بر آرسلان کوب اوگزلر آراسنه باروب کرورده
آرالرندن برینی توتارغه تله ر. لکن اوگزلر اتفاقدا اولدیقلری
سببلی بریرکه جیولشوب آرسلاننی اوزلرینه یاقن یبارمازلر موگزلری.
ایله سوزه لر آرسلان قایو یاقغه ایلانوب توتارغه تلاسه اوگزلرده
شول یاقغه ایلانوب موگزلری ایله آرسلانغه هچوم قیلورغه حاضر
تورورلر صوگره آرسلان بو اوگزلرنك اتفاقلرینی سیزوب توتا آلمایه.
چغنی آکلاغاچ هیله قیلورغه او یلانندی ده اوگزلرنك برسینه ای دوستم
اوگز سین ایبداشلرکن آبرلساڭ سکا هیچده تیماس ایلم ایکمز
دوست بولور ایلك دیدی. ادهق اوگز دشماننك سوزینه اشانوب
ایبداشلرندن آبرلوب اولاق یرده یوردیکنده الیگی آرسلان کلید
راحتلانوب یالغز اوگزنی پارچه پارچه قیلوب آشادی.

حصه

دنیاده اتفاق کبی قوتلی برنرسه ده یوقدر اتفاق بولان دشمانلرنی
هلاک قیلو بیك آساندر بریرنك اهاالیسی برکیکاشده بولسه لر آلاغه
دشماندن قورقو بته در. نیداین گنه فائده لی اشنی قیلورغه تلاسه لرده
قوللرندن کیله در اما اتفاقلری بولغانلر آخرنه هلاک و خراب بولورلر
نتا که اوله بولغان پادشاه لرنك کوبراگی اتفاقسزاق سببلی بتمش لر
و منقرض اولمشلردر. ای سوکلر خانلر اتفاقدن آیرمه گز!

جمعیت و کیکاش جیولش

جمعیت و کیکاش مجلس لری یاصاب دینس و ملی اشلمزى قارامق و آلفه یبارورگه طرشهاق و آرارلمزى اصلاحي ایدمشک و قرداشلکمزى آرتدمق ایچون اتقاق ایله کیکاش ایدمشک و تیوشلی تدبیرلرینی قیلماق شرعاً ممدوح و کورکام اشلردر اوشنداق برشیگه قرار ویردیکمزه کوبنک فکرینه وتلادیکنه اعتباراً قرار ویرمک شرعمنک امرعدالتیدر . نتا که پیغمبرمز محمدایه السلام حضرتلری بنماملرم ضلالت و یامان لغه جیولشماسلر اگر جیولشقلری وقت آرارلرند اختلاف چقسه کوبنک فکرینه موافق قرار ویرگزدیه بیورمشدر . بوحدیث شریفنک معناسنی یخشى فکر و ملاحظه قیلور ایسه ک اسیزد و جمعیت لری یاصاب اوز احتیاجلرمزى مذاکره قیلماقمنک تیوشلی ایدیکی و بعض مسئلهلرده اختلاف بولسه اکثریت طرفینه و کوبنک فکرینه موافق قرار ویرمک لازم ایدیکی آچق فهملاندیکدر .

عجب! شرعمنک کوستردیکى یولی بویله اولدقیک جمعیتلر یاصاماینچه اوز احتیاجلرمزى مذاکره و اصلاح قیلمااینچه غفلتده باتماقمن انسانیت می یا؟ البته انسانیت دگلدر . ایمدی ایرنلرنک احتیاجلری اولدیغى کبی خانملرنکده اوز احتیاجلرینی قایغرتماق و تقصیراتلرینی اصلاح ایتمک برنجی وظیفه لریدر دین و ملتهمزنک آلفه کیتمکی خانملرنک اتقاق ایله اش قیلماقلرینه و اصلاح جهتینه طرشماقلرینه موقوفدر ایرنلرمزگنه طرشوب خانملرمز شوبلهده غفلتده باتسهلر ترقیاتمن کمالنکه ایروشه چک دگلدر .

اخوت

بتون کره ارضه اولان اسلام قرداشلرمزنک بروجود و برجسد کبی اولمقلری و قرداشلک لرینی فعلا میدانه قویمقلری شرعاً فرض و لازم برعملدر . آرامزده اولان عدوات ، اختلاف ، نزاع ، غیبت ، حسد ،

كېنە ، ظلم ، جبر ، خيانت ، ھىلە كېى شىلەرنى بىتروب آرامزى اصلاح ايدىشمك و بىر بىرەنە شىقت و مەرحەمت ايدەرك معاوندە بولنماق ايدىك بىر نچى وظيفە مەزدر . نىقا كە پىدغە مەرمز محمد عليە السلام حضرتلرى (مؤمن مؤمن نىك كوز گوسيدىر مؤمن مؤمن نىك قىرداشيدىر مؤمن مؤمن كە قارشى بنا و يورت كېى در بىرى بىرىنى توتار) دىيەشەد . يورتنىك ھەر بىر كىساكلرى بىرى بىرىنە مەتاج و ھەمە كىساكلرى بىر چە بىر كىنەشەد . بنا نىك بىر طرفى ياخود بىر پوچماغى والسە زىننى كىيتار و توباسى تىشەلسە بنا نىك خراب بولوبىنە سەبب اولور شونىك كېى مؤمنلرنىك آرالىرى بوزلسە اختلاف و عداوت ميدان آلسە قىرداشلىك اعتبارغە آلماسە بىدېھى الفت و مەبەتلىرى مۇاولەرق دىن و مىلتىك و دىنياوى مەاملەلرىنىك آرتىدە قالەچى و دشمان قولى آستىدە اسىراولەچقىلرى شېھە سەزدر بناغە عليە بوىكى اشلىرى خاطرە آلەب قىرداشلىكەزى آرتىدەق بىر بىرەزى نصىحت ايدىشمك و آرالىرمەزى اصلاح ايتەك تىيوشەد .

اى ھەرمەتلەو خانەملەر اخوت و اصلاحدىن آيرلمە كىز !

« شىقت و اعانت »

شىقت و اعانت شرعاً مەدوح و كوركەم صفت اولەرق ايدىك خىرلى و ايدىك ثوابلى عملەردىدەر . مىثلا : فقيرلرنىك و يتىم لرنىك و توتقون كەسەلرنىك ھاللەرىنى بىلشەك و اعانت قىلمەق .

(۲) اعانت قىلورغە قول كىدن كىلمەسە آچىق يوز و تاتلى سوزلەر ابلە شىقت ايتەك .

(۳) سوقر كەسەلرە يول كوستەرك .

(۴) آدملەرە ادا و جفا و بىرە تورغان نرسەلەرنى بول اوستىندان آلەب تاشلامەق .

(۵) سوزىنى آكلانە آلمە تورغان كەسەلرنىك سوزلەرىنى بىيان ايتەك .

(۶) ابكى كەسە آراسىنى توزاتىمك و دوستلاشۇرۇق.

(۷) بىر كەسەگە قول يا كە تىل ايله ياردەم ايتىمك .

(۸) كورشىلەرگە يۈمۈش و يىرىمك .

(۹) جىياولى كەسەنى آتىنە اولتۇرتىق .

(۱۰) اهل عىيالىنى و بالالارىنى تىرىپتە ايتىمك .

(۱۱) قىز و يىرىمك .

(۱۲) آدمىلارنى فائىدەلىنىدىمك ايچون بىلغەلەر جىرقى، كوپەرلەر

سالدىرىق، قىپولر قازتىق .

(۱۳) مسجد مدرسەلەر بنا ايتىمك و كىتابلەر وقى ايتىمك .

(۱۴) علمگە خىمە ايتىمك .

(۱۵) امر معروف نەي منكر قىلىق .

(۱۶) خوجە بولغان كەسە يە خىمەتكارلارنى رعايە قىلىق و بىغشى

تىرىپتە ايتىمك چۈنكە خىمەتكارلار خواجهس كىيى برانساندر الله تعالى نىڭ

بىر حكمتى و امتحانى سىبىلى آڭا خىمەتكار اولمشۇر . بناءاً عليه آنلارنى

خوار كورمك و اورنسىز آچىغلانمىق هم آشا و ايچو و كىيوم سالوملارنىدە

قساچچىلىق قىلىق تىيوش توگىلەر . خىمەتكارلارنى اشكە قوشقاندى نىڭ

اشلەرگە تىيوش ايدىكىنى اوّل توشىدىرگىز اشلارنى قوشقانچە اشلەسەلەر

خىيانت قىلماسەلەر اول خىمەتكارلارنى غنىمەت بىلىگىز اگىر قوشقانگىزچە اشلى

آلماسەلەر عفو قىلوگىز تىكىرلانمەگىز چىكىرمەگىز آنلارنى رىجىمەگىز خىمەتكارنىڭ

و بىرگان بايلىغىنە و خواجه لىغىنە شىكر ايدوب آلدىگىزدە خىمەت ايدوچى

خىمەتكارلارنى الله نىڭ زور فىلى دىوب بىلىگىز . اعتبار ايدىگىز خواجه لىق

نعمتىنە شىكر قىلە بىلمىگان بايلەر فقيرلىككە قالوب اوزلرى كشىگە بالچى

اولدقلىرى ھىرىدە كورلمىكە و ايشىلمىكە در .

اى حىرمتلۇ خانىملەر ياردەملى و شىققىلى اولىگىز خىمەتكار و آصر اولارگىزى

بىغشى تىرىپتە ايدىگىز!

« حیا، ادب و اخلاق »

حیا: اویالقی معناسنددر کہ شرعاً ممدوح برصفتند. حیالی ادبلی
 و اخلاقی اولقی هر وقت خیر اشاره سبب اولور شونک ایچون ادب
 و حیانی ایمانن بر شعبه دیمشار دیمک برکسه نکی ادبلی و حیالی اولماتی
 ایمانی وار لغینه علامتند. ای هرمتلو خانمہر حیالی اولکنز ادبلی
 و کورکام اخلاقی اولکنز دین و ملتہمزکی کمالینہ سبب اولان کورکام
 صفتلر اوشبومیادہر ہم ادب و اخلاقدر اوشبونکی ایچون توصیہ ایدر مکہ
 اجنبی ایرنلرہ کورنمہکنز و آنلر ایلہ سویلہ شمهکنز آتا آنالرکنز آلدنہ
 التفاتسز قیلانمہکنز اوراملردہ فچقروب سویلہ شمهکنز و فچقروب کولماکنز
 کوب سوزلا شمهکنز قاپقہ توپلرینہ چقوب و جیولشوب هر تورلی
 سفسطہلرنی سویلاب شارقلداب اولترمہکنز و اورامدن اوتکان هر بر
 کوسہلرگہ کوز صالحہکنز ایرکنز ایودہ بیوق و قندہ آدم بالاسی کسب
 هوا قیلہ تورغان باغچه لردن باشقہ بازارلرہ و صبان طویلرینہ و جیونلرہ چقوب
 ایرلر ایلہ آرالہ شوب یورمہکنز بونلر هر قایوسی ادبسنلکدر ویمان
 صفتند. بوندای یامان عادتلردن صاقلانمق تیوشلیدر.

ای خانمہر ادبلی و حیالی اولکنز!

« دعوة »

دعوة کہ اجابة واجبدر یعنی بریرہ آشفقہ چاقرعانلر ایکن
 چاقرلمش ساعتکہ باروب یتمک تیوشندر بعض یرلردہ شوندا این عادت
 وارد کہ چاقرلمش مجلسکہ بر ایکی ساعت حتی اوچ ساعت کچیگوب
 وارورلر یعنی جیولوب یتوب مجلس اوتکارگانچی دورت بش ساعتلر
 اوتوب کیتہدر نہ قدر وقتلر اسراف و بوشقہ اوتہدر. اوشبونکی
 ایچونہ هر شهرده و هر قریبہده برنظام و ترتیب یا صارغہ کرکدر کہ
 چاقرلمش ساعتہ هر کیم کیلوب یتسون اول وقت چاقرو چیغہ ہم

۲ (خانمہر اصلاحی)

مجلسده كى كوتوب اولطر وچيلره نه قدر گوزل وراحت اولور ايدى .

« مجلس »

مجلس كوركام بر جيو اشلر كه هر كم بر بر يبله تانوشوب و كورشوب قرداشلك لر ينى آرتدور لر او شپونك ايچونده مجلسلر ادب وانصاف دائره سنده او اماليدر غيبت سويلامك براونى مسخره قيلماق ياكه براونك يوز ينى قزارتمق ياكه برايكى كشيگنه قولاقدن قولاقغه پش پش ايتوب سويلاشمك و كولشمك ياكه هيچ فائده و برماي تورغان مالايغنى سوزلرني سويلاب مجلسده كى آدملرني كولدرمك هر قابوسى ادبدن خارج يارامغان اشلردر نتا كه پيغمبر مز محمد عليه السلام حضرتلرى كشيلىرني كولدرمك ايچون مسخره بازلق قيلوب يالغان سوزلر سويله گان كشى لرگه ني او كنج! ني او كنج! ديمشدر .

ايدى ممكن قدر فائده سز و ياشرون سوزلرني مجلسلرده سويله مابينچه هر كم آچق يوز شاد كوكل ابله اولطروب قرداشلكنى و محبتنى آرتدورداي ياكه دينمزه فائده و يرورداي سوزلرني سويلامك تيدوشدر .

ممكن قدر مجلس نك اوزينه تيدوشلى ادبلر ينى استاذ بيكه لرمز بلماكلره آڭلاتورغه و بلكرورگه حقلنى و بورچلى درلر .

« كو نچيلىك و غيبت »

كو نچيلىك قيلماق و غيبت سويلامك شرعاً حرام و منموم صفت اولسه ده اسلام خانملرى آراسنده كوندن كون كوبايمكه و آرتماقده در بر خانمده اولغان درجه ني ياكه علمنى ياكه بايلقنى و هنرنى و غيرى شونك كى شيلرني كونلاب بوصفتلرنك و بودرجه لرنك آندن كينود ينى تلا و نچك كنه بولسه ده آنك يوق عيبلىرني بار ايتوب خاتون قزلر آراسنده خصوصاً مجلسلر حضورنده غيبت و افترا قيلوب سويلاب

یورو و آنی کشی کوزبنه یامان کوسترورگه و آبرویندین توشورگه
طرشو هاده مشهوره بولوب کیتمشدر.

ای عزیزه خانملر وای هرمتلو قرنداشلر قایسمزده بولسه بودنیاغه
منگو طوررغه کیلما دك وقتلیغنه عمرمزی سوروب بومنگولك آخرت
یورطینه سفر قیله چقمز بناء علیه دنیادن هجره ایده چکمزى و جان
ویره چکمزى و قبرده گى سؤالرمزى هم عراصات میداننده قارالاق
دفترلرمزى خاطر مزه آلوب تفکر وانصافی ایده لم نچکده بولسه
کچکلرمز الوغله کچیلک کوستروب و شرعگه مخالف بولغان
اورنده اطاعت قیلوب وسوزلرینی طیکلاب آنلری هرمتلایه لم
والوغلرمزده کچکلرمزه مرحمت نظرلری ایله قاراب رحیم و شفقت
قیلالم و ممکن قدر خیرخواه اولالم کونچیلک و غیبت نك چوغالماغى
هب جهالتدن کلمکده در.

ایمدی بوکوندن صوڭ اوشبو جهالتنى بتوررگه طرشماق و غیرت
ایتمک لازمدر نچکده اولسه استاذبیکه لر و معلمه خانملر اتفاق ایله
حرکت ایدوب بمرسلك و برطریق و بر ترتیب ایله قزباللره ادب
واخلاق اوگراتوب دینچه و اسلامیتچه تربیه قیلماق کرکدر بوايسه
برنجی طلبمزددر.

قزلر تربیه سی

قزباللر آتا آنا قولنده وقتلیغنه برامانتدرلر شونك ایچونده
آتا آناغه تیوشلی درکه قزباللرینی قوللرندن تاپشرغانچه غه قدرلی
علم هنر ادب و اخلاق ایله تربیه لاب یورط تربیه لار و دنیانی توتیه بلو
کبی معیشتکه دائر بولغان شیلرینی اوگره تمک و بلدرمک همد هر اشنی
نظافت اوزره قیلماقنى توصیه ایدهرک آش پشرمک و مجلسکه دائر
بولغان طعاملرینی پشرمک یورط ایچینی زینتلامک و طوزانلرینی سپرک
وتازارتمق کیوم و کرلرینی بوق نگو تکمک چیکو چیکمک کبی قول

هنرلرینی اوگراتمک وغیری ادب و اخلاقنی و فائزلی هنرلرینی
 اوگراتمک و بلدرمک جمله سی آتا و آنا اوستنه لازم و تیوشدر اوشنداق
 قزبالالرنی اجنبی و بیات ایرلره قارامقن و آنلر ایله سویلاشمکدن
 دوست و احبابلری اولان خانملرینه یالغز قوناغنه یا که قوناغنه
 یبارمکن صابان طوی و جیونلرکی هر توری اوین و کولکی میداناره
 یبارمکن و اویوکه یالغزینی قالدروب کیتمکن یا که یاط اییلرکه
 تابشروب کیتمکن بازارلرغه چغارمقن ایگن اورمق، بچهن جیمق
 کبی ایرلر آراشقان اومه لرکه یبارمکن وغیری شونک کبی تیوشسز
 اشلردن و تیوشسز یرلردن صاقلامق و طیماق آتا آنا اوستنه
 لازم و فرضدر آتا آنا قزبالالرنی اوشبودرجه تربیه لب اوستردیکی
 سوکنده نسلی بختی استقامتلری گوزل اوله رق دیانتلی دنیا سنی
 کوتاردای یکنگه تاپشرمق تیوشلیدر بعض آدملر بولدرکه یکت
 طرفندن کلمش ایچی ننگ سوزینه و دیملایینه قاراب و اینانوب قزینی
 تاپشردر اما اوزی شول یکننگ نسلی، دیانتی و استقامتی و دنیا
 کوتوشی توسی و قیافتی هم یاشی نچکدر اصلا آندان خبری بولیدر
 شونک ایچونده کوب قزلر واردرکه آتالری تفتیشسز و یردیکندن
 بارغان اورنلری یا که یکنلری موافق اولدیغندن چاره سز آیرولشورغه
 مجوره بولوب آیرولشوب منگولک سعادتلرندن محروم قالدورلر و بعض
 لرینک ایرلری ظالم اولدیغندن آیروله آلماینچه ظالم ایرلرک قول
 آسنده اسارتده تورلو بلا و محنتلر ایله عمرلرینی کچرورلر اوشبونک
 ایچونده آتا آنا اوستنه لازم و فرضدرکه قزلرینی بلمسز یره تفتیشسز
 بازارغه چغاروب آت صاتقان کبی صامسونلر بلکه آخیرینی اویلاب
 اشنی قیلسونلر. رهم جمله قزبالالره کورکام بختلر و یروب بتماز
 سعادت و بتماز راحتلر نصیب ایلیه .

نکاحلانو

تربیه قیلورغه اقداری بولغان بالغ ایرلرک بالغه قزنی نکاحلانمقلری

رسول اللہ-ﷺ نىڭ سىنتىدەر . بىناغىلىيە نىڭ كامالانىڭ بىقلىرى صوڭنىڭ شىرىعتچە
 وسىنتچە تەربىيە قىلماقلىرى بىرنىچى مۇتلۇبىدەر چۈنكى خاتۇنلار ايرلارنىڭ
 مىنگولۇك يولداشلىرى ۋە حەقىقىي سەرداشلىرى اولەرق ايرلارنىڭ دىيانىتىنى
 صاقلارغە تەقوى ائىنىنى آرتىدەرغە سەبەبلەر گۇيا ايرايىلە خاتۇن بىر بىرىنى
 نظراً اوستىلر يەنە كىيگان كىيۈملەرى مىنزلەندەدەر . نىئاكە كىيۈم آدم بالاسىنى
 صووق لىقەن ۋە سىلىكەن صاقلاندىر ايدى شۇنىڭ كېيى ايرايىلە خاتۇنە
 بىر بىرىنىڭ سىلىرىنى ۋە قىسورلىرىنى ھېچ كەلمە فاش قىلماينچە ايجىلرندە
 صاقلارلار ۋە بىر بىرىنى تەربىيە قىلورلار ۋە بىر بىرىنىڭ خاتۇنلارنى قالدۇردى
 ۋە آرا لىرىندەغى مەبىتلەرنى يىبارردى يامان ۋە شرەكە مۇخالىف سوزلارنى
 ايتۇشمايلىر بلكە مۇمكىن قىلىرى طابۇ ۋە مەبىتىلى ھالە مەشىت ايدىرلار
 اكر ايرايىلە خاتۇن بىر بىرىنىڭ خاتۇنلارنى قالدۇرماينچە الفت ۋە مەبىت
 اوزرە تۇركلۇك ايدىرلار ايسە طىنچ ۋە راحەت ياشامقلىرىنى ۋە رىزقلىرىنىڭ
 بىر كىتىنە ۋە مەشىتلەرنىڭ طابلى ۋە لىتىلى اولماقنىنە الوغ سەبب ايتىگان
 بولورلار . جناب حق جەملە ايرىلەرە انصاف ۋە استقامت ۋە يىرۇب خاتۇنلارنى
 مەبىتىلى ھالە راحەت ۋە طىنچ ياشامقلىرىنى مەيسەر ايلەيە .

ايرلار ۋە زىيەتسى

ھەرمىلۇ ايرلەرە خۇبابا دىيورزكە ! بىرە ۋەنىڭ غەزىبە ۋە غەپىقە قىزى نىكاملا
 ندىغىز صوڭنىڭ شۇل نىكاملانمىشكۇز بىرنىچى يولداشكۇز ۋە بىرنىچى سەرداشكۇز
 اولەرق سىزلىرى تەربىيە ايدىر ۋە ھەر ۋەقتە خەلمەتگۇزە طيار طورۇر بىناغىلىيە
 سىزلىرىدە شۇل يولداشكۇزى تۇباندىكى بىيان قىلىدىغىمۇزچە تەربىيە قىلورغە
 طر شوڭۇز ھەم تەربىيە قىلورغە بۇرچلىسىز چۈنكى قرآن كرىم ۋە ھىدىت شىرىفى
 ايرلەرە خاتۇنلارنى ايلە گوزل مەشەرت ايتىمك توغرى سەنەك آچق فرمان ايلەشەدەر
 مەكۇر فرماننى بىرىنە كەنۇرمك ھەر بىر مۇسەلمان قۇرداشلارمۇز مە سەنە لازم ۋە فرىضە .
 (۱) خاتۇننىڭ ايلە ھەراشەدە گوزل مەاملە ايت .

(۲) ھەر ۋەقت خاتۇننىڭ آچق ۋە باقتى چىرايىڭنى ايلە باق .

- (۳) اورنسر اورشمه واورنسر جيكرمه هم اورمه .
- (۴) كرك بولغان نرسه لريني آلوب وپر .
- (۵) اوستيني بالانغاچ وطماقيني آچ قيلمه .
- (۶) مرحمتلى وشفقتلى ويومشاق تىلى بول دىن اوگرت نماز وعبادتيني قالدرماسون .
- (۷) خطالى ايله برشيني يوغالتسه ياكه واتسه اوروشمه عفو قىل حتى آزبرشى اولغان بلمه مشكه صالحوش دنيا بولغاچ آندى كيمچلكلرگنه بولور .
- (۸) سيني ياراتمايمن ياكه اوستنكا ايكنچى خاتون آله من ديب كوڭليني جراحتلامه بلكه سنى بيك ياراتام خدمتكا رحمت ديه تشكر اوقوب آنى شادلاندر .
- (۹) خدمتنك قصورلق تاپساڭ وعظ طريقى ايله يىغشى لابقنه اوگرت .
- (۱۰) هر وقت ايوده گنه طوتهه اوزنكا ايله برگه كسب هوا قىلورغه آلوب چق ياكه قوناغغه آلوب بار .
- (۱۱) خاتونكنى آچولاندروردای سوزلر ايتمه صبرلى بول .
- (۱۲) خاتونكنى يامان وقباحمت سوزلر ايله سوكمه بو ايسه شرعا ممنوع ومنموم اشدر .
- (۱۳) شريعت قوشماغان اشلر ايله كوچلامه .
- (۱۴) اوطن بارو و اوطن كيسو، آت يگو، آت طوغارو وآت طويدرو كېي آنلار ذمه سنه لازم بولمغان اشلرني اشلاتمه .
- (۱۵) بريره كېتساڭ ياكه سفره چقساڭ خاتونكا ايتوب وبلدروب كيت آغزماق واولمك ياكه باشقه بررتورلى اشلر بولوب كيتواحتمالى بار شول وقت خبر وپررگه قايد ايدكگزى بلمايىنچه طورماسون .
-
- ايرلرلك اوشبو قدر وظيفه لريني بيان ايتديكم صوگنده خاتونلر ايله محبتلى والفتلى حالده معيشت ايتمك لريني برنجى درجه آرزو ايدرم رېم كوركام تركلك ميسر ايله گاي ايدى .

خاتونلار وظيفهسى

حرمتلو خانملار آنا آنا قولنده وقتليغنه عمرلارمى كچروب ايرگه تاپشرك بىغمز زمانده ايك سوكلو يولداشمىز وايك يقين سرداشمىز اوشبو ايرلرمىز اولديغىدىن توبانده بيان قيلك بىغمزچه آنلرنى حرمتلامك و تربيه ايتىمك ذمه مزده گى شرعا لازم اولان حقلىردىر .

- (۱) ايرك آلدىده ادبلى وانصافلى بول .
- (۲) ايركنى الوغ توتوب حرمة ايت قدرله .
- (۳) خدمتىده حاضره بول باش تارتمه .
- (۴) شرعگه خلاف بولغان اشكه كوچلامگانده امرينه اطاعت قيل .
- (۵) قوشقان اشلىرىنى ياقنى يوز اخلاص كوكل ايله يتكروب اشله .
- (۶) سفرگه چقسه آرتىدىن اوزاتا چق و قايتىسه قارشى آل .
- (۷) تربيه لاپ آشات و تربيه لاپ ايچرت .
- (۸) كيوملىرىنى جووب و آغارتوب پاك قيلوب توت .
- (۹) ايرك ادبكه اوگره تسه رضا اولوب قبول ايت .
- (۱۰) اورشقان زمانى بولسه صبر ايت .
- (۱۱) ايرك ايوده وقتك كوركام و بىخشى كيوملىرىنى كيوب آكئامبىلى كورگه طرش .
- (۱۲) ممكن قدر ايركنك كوكلينى تابوب رضالقينى آلورغه طرش .
- (۱۳) ايركا قارشى تل اوزاتمه .
- (۱۴) ايركن رخصتسىز هيچ بىره وارمه .
- (۱۵) ايركنك تابقان مالينك رخصتسىز اورنسىز بىره اسراف ايتمه .
- (۱۶) حاجت اصليه كىدىن طش كيوم صالوم يمك ايچمك نرسه لرى صوراب ايركنى عاجز ايتمه .
- (۱۷) آلوب دىرگان نرسه لرىنى ياراتمايىنچه رضاسزلىق علامتى كوستروب ايركنى جفالامه .
- (۱۸) ايركنك سربىنى و كچىلكلىرىنى هيچ كمگه سوبلهمه .

(۱۹) بالالارگنى آچ ويالانغاچ قىلوب اوزك درلو درلو زىننلى
كىوملر ايله زىننلانوب بالالارگنى زارلاندرمه وايرگنى قايقو ومسرتكه
سالمه .

(۲۰) درجه كه قارايقنه زىننلان فقيره بولاطروب بايلرچه قىلانام
ديوب ايرگنى بورچلاندرمه .

(۲۱) ايرك آورسه يخشى تربيه قىل وانك حضورنده اوزك
قايقولى صورتده بورورگه ط-رش اگر قايقورغانكىنى طشكده ان
بلىگرتمه سهك ايرگنىك كوئلىنه درلو خيال لر كىلو احتمالى وار .

(۲۲) ايرك قوناق چاقرسه يخشى تربيه قىل صارانلىق قىلمه .

« آتا آنا وظيفهسى »

مخبرم آتا آنالار! بالالارگنى كىرك ايروكىرك قىبالا بولسون
جمله سنى برتېگىز كوره رك توبانده بيان قىلىدىغىمىزچه تربيه ايتىپه
بورچلىسىز لر بلىكه اوستوگىزده اولان حقلىرك اىك بىوكىده بالالارگنى
دين وشريعتچە تربيه قىلماقگىزدر .

(۱) بالالارگىزه كوركام اسم قوئىگىز .

(۲) ياشدىن اوك ادب اخلاق ايله تربيه ايدىگىز .

(۳) سىكىز ياشلىرىنه يتىكلىرىنده مكنىگه اوقورغه يبارگىز .

(۴) شرعگه خلاف اشلىرىگىزى بالالارگىزه كوستروب قىلماگىز آنداى

شرعگه خلاف اشلىر كوئىللىرىنه اورناشوب كىلماشون .

(۵) بالالارگىزه يامان وقباحت لفظلىر سويلاتمهگىز .

(۶) اوزگىزده بالالارگىز آلدىنده ادبلى بولگىز يامان وقباحت

سوزلىر سويلامان سوزلىردن كرچرگچ آلماسونلار .

(۷) بالالارگىزه مرحمتلى وشفقلى بولگىز بره اشگىزى خطاه

اشلاسلر ياكه اونتوب اشلامى قالدىرسلر ياكه ادبىزلك قىلسلر

كوزلىرىگىزى آقايىنوب وآلاتوب چىكرمهگىز واورشمهگىز بلىكه ادب

داثره سىنمە شىقت نظرى ايله نظر قىلوڭ. زەم اوگرە توڭز سزلىر
بىخىشى معالەدە اولسە ئز سزلىردن كوچر كىچ آلوب آلاردە بىخىشلىقغە
عادەت ايدىرلىر .

۸) بالالركزه بلاغنگە ايرشدىكلرى وقت نماز او قورغە وغىرى
فرض و واجب وسنتلىرى قىلورغە امر ايدىڭز .

۹) علمنى محبتلى برشى ايدوب جھالتنى يامان وقباحت كوستىرگىز .
۱۰) يامان وادىسىز و استقامتسىز يولداشلر ايله يورەككەن منع
ايدىڭز چونكە كوهراك بالالرك استقامتسىز و انصافسىز اولمى يولداشندىن
اولور ممكن قدر فائىدەلى شىلر ايله امر ايدوب فائىدەسىز شىلردىن
منع ايدىڭز . آتا آنانىڭ بالاسىنى شىقتىلى اولمى قوچمىق و آرقاسىندىن
سويمىك ايله گنە اولمىور بلكە امر معروف ونهى منكر قىلمىق ايله ہم
علم وادب تەربىيە سىلە اولور .

احكام شرايع

ھرەتلو قرداشلر بىزلىر اللە تەئالىنىڭ قوللىرى و پىيغمبەرمىز محمد عليه
السلامنىڭ امتلىرى اولەرق احكام شرايعنى اوگرەنمىك و اوگرەنوب عمل
قىلمىق ايله مكلفەمىز او بىلامە ئزكە احكام شرايعنى اوگرەنمىك و اوگرەنوب
عمل قىلمىق ايرىنلەرگە فرض دىيە بلكە بالغ اولان ايرىنلەرە وبالغە
اولان خانىملەرە جەمەتتە فرض و لازم اولمىشدر .

افعال مكلفين

مكلف بولغان بىنەنىڭ عمللىرى سىكىزدىرلوردر آنلر فرض ، واجب
سنت ، مستحب ، مباح ، حرام ، مكروه ، مستكره ، درلر .
۱) فرض : قىلورى ئوابىلى بولغان عملدەكە قىلورچى گناھلى
وانكار ايدوچى كافىر اولور اسلام دىنىنىڭ حىقلىغىنىە اشانمىق ، بىش
وقت نماز او قوتمىق ، رمضاندا روزە طوتمىق ، زكوة وىرمىك ، كىچى
بىنكروچىگە ھىچ قىلمىق كىي .

(۲) واجب : قیلووی ثوابلی بولغان عملدر که قویوچی هم انکار ایسوی گناھلی اولور قربان بوغازلامق ، صدقه فطره ویرمک ، وتر وعید نمازلی اوقومق وقرآنندن سجده آیتینی اوقوی هم ایشتوی سجده تلاوة قیلماق کی .

(۳) سنة : قیلووی ثوابلی بولغان عملدر که قویوچی قیامت کون شاته که تیوشلی اولوب رسول اللهک شفاختندان محروم اولماق خوی وارد . اذان وقامت اوقومق ، نمازی جماعت ایله قیلماق ، مسواک ایله آغزنی پا کلامک کی .

(۴) مستحب : قیلووی ثوابلی اولغان عملدر که قویوچی گناھلی بولماس نفل نمازلی اوقومق ، نفل روزلیر طومق ، نفل صدقه لیر ویرمک ، یتیم وعاجز لیر که یاردم ایتمک کی .

(۵) مباح : قیلوچی هم قویوچی ثوابلی ده وگناھلی ده بولمغان برعملدر حلال طعامنی وحلال اچملکرنی طویغانچه آشامق وطویغانچه ایچمک ، بخش کیوملر کیمک وضررسز سوزلرنی سویلامک کی .

(۶) حرام : قیلووی زورگناه بولغان عملدر که آنی حلال دیوچی کافر اولور خمر ایچمک ، زنا قیلماق ، آنا آنانی رنجتمک ، کشیگه خیانت وظلم ایتمک ، غیبت سویلامک و اوغریلق قیلماق کی .

(۷) مکروه : قیلوی گناه بولغان عملدر که حلال دیوچی کافر بولماس نماز ایچنک اوینامق هم چیتکه قارامق ، صفه تیگوزسز طورمق ، ادبسز جرلر جلامق ، کویلی اوینلر اوینامق کی .

(۸) مستکره : قیلووی گناه بولمسه ده ادبسزلیک بولغان عملدر . بازارلرده واوراملرده آشامق ، آشامان وقتنده زور زور قابوب آشامق ، فچروب کیکرمک ، وبارمق شار تلامق کی .

امر معروف نهی عن المنکر

جناب حقنک بیوردیغی اشلرینه معروف و طیدغی اشلرینه منکر دیرلر . وطید یغندن طیلماق بند چیلک صفتیدر و کورکام عملدر . هر کم کوی

يىتەيكى قىلەر بىر بىرىنى نەھىيەت ايتىملى يەنى شرعا بىرلىشىش اشلىرىنى قىلورغە و شرعا طيولامىش اشلىرىدىن طيلورغە امر قىلمىلىرى لىكىن امر معروف نەھى منكر قىلمىغەن زوقىت بومشاق و تاتلى سوز ايله الفت و محبت دائىرەسىدە قىلمىلىرى بىر كەسەنىڭ شرەگە خلاف اشلىرى وار ايكان اوڭاچە دە نەھىيەت ايتىملى خىلقلەر آراسىدە يوزىنى قزارتمىق مەصلەھىتىدىن طىش و شرعا موافق اولمىغان اشلىرىدىن. اوشىنداق امر معروف و نەھى منكر قىلورغى كەسە كىرك الوغ و كىرك كچىك اولسون سوزىنى اطاعت ايتىپ بىوردىغىنى قىلمىق اسلامىيە وظيفەسىدە.

اما بىزىم خانىملىرى آراسىدە واردىكە بىر خانىم دىن قىلدانىدىن بىرىنىڭ شرەگە خلاف بولغان اشلىرىنى كورۇپ آندىن طيولامىق ايله بىورسە يەنى اوڭىت و نەھىيەت ايتىمى آڭا جوابا! اوزىنى بىل سىن بىخىش بولساڭ يارار، سىنىڭ بىندە اشلىق بوق، بىخىش اولسامدە يامان اولسامدە ضرر و فائىدە سىنى اوزىم كورۇمىن، مەنم كورمە و قەبرە سىن كىرماز سىن دىيە قارشو. چىلەر كورۇپ بولماي اوزىنى قارشو چىلىق اخلاقىدىن كىلگەن يامان صىفتلىرىدىن مەقلىمىق تىيوشىدۇر. كىم اولسە اولسون بىخىش لىقغە بىورسە اطاعتدە اولماق و بىوردىغىنى قىلمىق تىيوشىدۇر آنىڭ اوزىنىڭ حالىنى نەھىيەت ايتىمى تىيوش توكلىرى شونىڭ اىچوندى (كىشىنىڭ اوزىنى قاراما سوزىنى قارا) دىمىشلىرىدۇر.

دەخى خانىملىرى آراسىدە شول واردىكە بىر كەسەنىڭ شرەگە خلاف بولغان اشلىرى جىيون خانىملىرى آراسىدە يوزىنى ايتىپ قزارتورلىرى بولمىسە شرعا ھىچ بارامىغان بىر صىفتدۇر.

احتمال قىلارمىش كەسە ايمىدى بىنم يامانلىق قىلغانىنى ھەر كىم بىلدى و ھەر كىم ايشىدى ايمىدى بولاشىدىن طيولسامدە شوبىلە سويلرلىرى دىيەرك شول اشلىنى بائادىن قىلورغە عادت قىلۇپ كىتۇى خوقلىدى. شونىڭ اىچوندى ھەر كىم نىڭ كىلوشمىگان اشلىنى اوڭاچە دەغنى ايتىپ بولاشى كىلوشمىگان بولاشىدۇر موندىن طيولە كور بارا بارا يامان اسمىڭ چىقار اوپاتلى

بولورسن ديهرك اوكت لامك تيدوشدر قرداشليك بوروشچه اولور .
اي خانملر بربرمرزه الفتلى ومحبلى اوله رق قرداشچه حرکت
قىلورزه اجتهاد ايتمک جمله مزگه بورچدر .

« حجاب »

خانملره حجابنک تيدوش ايدىكى آيات قرآنيه واحاديث شريفه دن
فهملنه در جناب حق حضرتلرى ديور : اي پيغمبرم محمد اوز خاتونلر گيا
هم قزلر گيا وباشقه مؤمنلرک خاتونلرينه ايتکل جلبابلرى [۲] ايله يعنى طشقى
کيوملريله پرده لانسونلر وياشرونسونلر بويله ياشونمک و پرده لنمک
آزاد و پاک خاتونلر نىکنيزاک و بوزق خاتونلر دن آيرم صورتده
طائفه اقلرينه ياقنراق در هم مؤمنه خاتونلر نىکن رنجتله اوينه سببدر .
الله تعالى پرده لنوايله بيورلماسدن الـک بولغان قصور و کيمه چيلکلر گزى
يارلقاغوجى و آنک ايچون سزلرى عذاب ايدىچک دگلدر اما بيورلغاندن
صوگ صاقلانگز ديمشدر .

اوشنداق پيغمبرمز محمد عليه السلام اوز قزى فاطمه رضى الله
عنهادن اي فاطمه خاتون کيمسه ايچون نى نرسه خيرلوره کدر ديه
صورادىغنده حضرت فاطمه خاتون کيمسه اجنبى (يات) ايرنى ايرکيمسه
اجنبيه (يات) خاتوننى کوره از سزاکى وقار امار سزلغى در ديه جواب
ويردى رسول الله قزندن بو قدر گوزل جوابنى ايشتکاج حضرت فاطمه نى
قوجاقلادى هم نسل نسلگه تارتا ديهرك حضرت فاطمه گه تحسين ايتدى (۱)
اي حرمتلو خانملر اجنبى ايرلردن ياشونمک وقاچماقنک شرعا
تيدوش ايدىكى بيان قيلديغم صوگنده تکرار اوله رق توصيه ايرمه

(۱) حديث شريف : عن ام سلمة فالت كنت عند رسول الله صلى الله عليه وسلم
ودنده ميموتة بنت الحرث اذا قبل ابن ام مكتوم فدخل عليه وذلك بعد ما امرنا بالحجاب
فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم احتجبا منه فقلنا يا رسول الله اليس اعنى لا يصرنا
ولا يفرنا فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم افصيا انما السمتا تبصرانه اخرجه
الترمذى وابو داود . (۲) جلباب طشقى كيوم بوز پرده سى دگلدر . بس حجاب موندان
چتمبدر (مصححى)

اللهنىڭ چن قولى ورسول اللهنىڭ چن امنى بولماق تىلاسه ئىز قىلىنىڭ بولما ئىز
يات ايرلاردن باشرون ئىز ادب وحيائى ئىزنى صاقىله ئىز بويىله اولسه ئىز
شريعىت محمدىيەنى ترگىزگان اولورسىز خىداقاشنىڭ زور ئى-واب والوغ
درجه لىر آلورسىز جناب حق جملە مەزى ادب واخلاق وحيادىن آيرماسون.

حجاب حقنىڭ تولى سوزلىرى.

حجاب حقنىڭ جەرىدە ستونلارنىڭ كۆپ ماقالە لىر يازلىدى بعضىلىرى
حجاب كىركى توگىل وبعضىلىرى كىركى دىدىلىرى و بعضى لىر حجابنى بالىكلىپە
ترقىياتقە مانع واسلام مىللىنىڭ آرتقە قالدىغىنە و خانملارنىڭ دە جەھالت
واسارتقە ياشادقلىرىنە سەبب اوشبو حجاب لىر دىدىلىرى. لىكن بىزنىڭ
آڭلادىغىمىزچە حجاب ترقىياتقە مانع دىگىلىرى بىلكە بىزم ترقىياتمىزە مانع
اولەرق جەھالت واسارتقە ياشاتىكەن بىرقاچ سەببلەر واردىكە اولدە
ايسە توبانىدە بىيان قىلىدىغىمىز شىلردىر.

- ۱) خانملار مەخسۇس مەكتەب و مەدرىسە لىركى يوقلىغى.
- ۲) خانملار بۇكۈنگە قەدر لى اوقۇلارنىڭ نىظام و تەرتىبچە اولماوى.
- ۳) ايرىلارمىزنىڭ خانملار اىچۇن قاينىغىمادقلىرى.
- ۴) بعضى عالملارنىڭ خانملارە اوقۇبازو ھنەر و مەعارف كىركى دىگىل
بىلكە ايمان واحكام عبادتىدىن بىرنچە خىبردار اولسە لىر كىفايە ايدىر
دە و بىردىكى قەدى لىرى و بعضى لىرىنىڭ دە يازو ھنەر اوكرا نىمەنى
خانملارە بالىكلىپە ھرام دىمەكلىرى و غىبىرىلىرى در. انصاف ايدىلم:
روسىيە دە اورىنبورغ مەككە شەرىئە سەنە قاراغان آلتى مەكەن زىيادە مەملە
واردىر شول آلتى مەكەن عىبارە مەملە لىر نىظارتىدە تەفتىش قىلىبۇب
قاراساق خانملارە مەخسۇس مەكتەب و مەدرىسە لىر تاپلورمى؟ مەكتەب
و مەدرىسە لىر وار اىكەن خانملارە نەرسە لىر اوقۇتقانلار اسلامىيەتچە تەربىيە
قىلغانلارمى؟ اىيەدى بۇدەيلىكلىرى يوق اىكەن خانملارنىڭ جەھالتىدە قالدقلىرىنە
حجابنى سەبب اولەش؟ بىزم آڭلادىغىمىزچە ايرىلارمىزە مەكتەب و مەدرىسە لىرىنى

وادقوتوچى معلمه-لارنى يتشدرمك وغيرى شونلكى كېيى اسباب
 ومادهلرېنى حاضرلامك كويىن تىيوش ايدى نه ايچونلر بوكونگه قىدرلى
 بى خىبر وغىلنكده ياتمىشلر توغرىدىن توغرى ملتەمىزنى آرتىدە قالدىرغان
 وخانملرى جھالت واسارتىدە ياشاتىكان اوشبو جھابىردىدە جىرىدە
 ستونلرنىدە - نچىرماق ايله گنە هيچ قائىدە وىرماس سىزلىر اوستىنگنە
 اويلاماگىزكه روس خانملرنىدە جھاب يوقدە شول سىببلى هرجهتەدىن
 آنلر ترقىدە دىدە اعتبار ايدىگىز روس خانملرىنە مخصوص تاسىس
 قىلنغان بىكلىرچە مكنتب مدرسىلر وبىكلىرچە گىمنازىيەلر هم اوقوتوچى
 بىكلىرچە معلملر حاضر اوله رىق هر سنىە مىليونلرچە-ه آچىلر صرف
 ايدىلدر وهر اسباب وادقو قوراللىرى حاضر اوله رىق جانلىرى وقانلىرى
 ايله ملتلىرى ايچون اوقوھنر ومعارف ايچون طرشماقىدە درلر. بويىلە
 اولىقە نىچون آنلر ترقىدە اولماسونلر اكر روس خانملرىنە بولغان
 تربىيەلر بىزم خانملردە بولسە ايدى شىبھەسىز بىزم خانملردە معلوماتلى
 ومعرفت ايباسى اولورلر ايدى تاسىف ايدىر زكه روس خانملرىنە
 بولغان كېيى تربىيەلر مسلمە خانملرە دىكل حتى جھابسىز اوله رىق يوزلىرى
 آچىق بورگان معلم ايرىنلر مەزەدە يوقدر بس بلنىدىكە جھاب ترقىياتقە
 مانع دىكل ايكان. تىكرار دىيورمكە روس خانملرىنەكلى اوشبو درجە
 اوقودىقلرىلە برابر جھابلىرىدە بولسە ايدى كورور ايدىك ترقىياتلىرى
 ادب واخلاق وتربىيە جھتلىرى دىها باشقە تورلى بولور ايدى كورەمىزكه:
 روس خانملرىنەكلى قىزلىرى وخاتونلىرى اجنەبى ايرواجىنى بىكتلر ايله
 حضور قىلەر رىق كونى تونى باقچەلردە وبىشقە اورنلردە سىر
 ايدىلر اكر بىزم معلمە خانملرەدە جھاب اولماسە ايدى بىدەيى
 روس خانملرى كېيى تىلادىكى بىكتلىرى ايله سىرايدىلر و حضور
 قىلورلر ايدى. انصاف ايدەلەم خانملرەكلى بو حىياسىزلىقلىرىنى وجدان
 وناموسىز صغىرورمى ايدى فاعتىپروا ياولى الابصار

« دفع شبهه »

بعض ذواتدن: اسلامه یوز قابلاو وقاچو دینی اش دگل محض ایسکیدن قالمه بر عادتدر بناء علیه آنی بنورمک « خاتون قرزنیڭ یوز پرده لرینی آلوب ایبرلرگه اختلاطلرینه رخصت اییدوب تعلیم و تربیه لرینه بول آچمق و آنی تسهیل اینمک تیوشلی دیوچیلر و یازغوچیلر بار . خاتونلرنڭ یوز قابلاولری ایسکیدن (اسلامدن اولگن) قالمه عادت بولمقی درست بولسه بولور بعض آثارشونی آڭلاتادر ولکن بر اشنڭ ایسکی عادت بولمقی اسلام حکمی بولمقیینه زیان ویرمایدن چونکه اسلام هر ایسکی عادتنی ابطال ایتمایدن . اسلامڭ وظیفه سی تکمیل انسانیتدر انساننی قلبینی توزه یتوب ممکن اولدیغی قدر سعادتکه ایرشدرمکدر بناء علیه اسلام هر اشنڭ روحینه بقادر . قایو اش فائده لی بولسه ، فساد اخلاق اثری ، فتنه و ضلال علامتی بولسه آنی اثبات و قبول اینته در و مشروع حکمینه کیچوره در وقایو نرسده انسان ایچون کورنگان و کورنگان برتورلی ضرر بولسه آنی رد قیله در و هر کمنی آندن بیزدره در ستر و حجاب عادتی ایسکیده ترقیلری زمانده ایرانده ، و فساد اخلاقه چومولارندن الک روماده و آوروپاده بولوب حسن اخلاق ایچون کوب فائده لی بولدقن اسلام هم مونی درجه سنچه قبول اینتکان و موکنا قرار ویرگان اتباعینی قزقدرخان .

خاتونلرنی چن تعلیم و تربیه ایچون آچولمقلری و ایرلر برله آدر با عادتنچه مجالس عامه ده اختلاطلری لازم دگلدر بلکه ضرر لیدر چونکه تعلیم صحیح : بندهنڭ حیاتی و قلبی و اخلاقی ایچون فائده لی روشه معلومات و برمک و بوبایلرده حاجتلی بولغان اسبابدن خبردار قیله قدر و تربیه صحیحه شول معلوماتدن فائده لنو بولینه کرتمک و شول اسبابنی استعمال روشینی بلدرنک و کورسته مکدر بوه مقصودلر ایچون حاجت مقدار و روش اوشبوکه : خاتون و قرزنی طبیعی بالالقلارنده

صاف فطرتلارینی بوزماينچه - عفتلی و کورکام اخلاقلی و کپک معلوماتلی استاذلر او قوتسونلر ، تپوشلی معلوماتنی علما و عملا بلدرسونلر و فائزلی بولغان کتاب و رساله لردن خبر و بېرسونلر و مطالعه لرینه تشویق اینسونلر شول قدر بېرله فکرلرینی آچارلار (درست بصیرت حاصل ایندرلر) ضرر قاتوشماغان فائزله حاصل ایندرلر و شول روشلی تربیه بېرله بالذات اولادلرینه و بالاخیره ملتلرینه کلیمتلی فائزله ایرشدرلر ، آدرپا اصولنچه آچق یوز و سائر زینت اورنلرندن بتونلای پرده نی کوتارمک روشنچه ایرلر بېرله اختلاط و آنلر بېرله مجالس علمیه ده ، جامع عامه ده اجتماعه قدر و ارق تعلم و تعلیم ایچون اوڭغای و زیاده بصیرت ایچون قولای کورلسه ده خاتون و قز دن مطلب - وب بولغان منافع و غایات ایچون ضررلی ، و تعلیم من مقصود بولغان حقیقی تربیه ایچون مانعدر . آوروپا خاتونلرینک سیرتارن - من و ترجمه حاللرندن خبردار بولغان آدمگه یاشرین دگلر .

آوروپا آمریکا اقلیملرنده خاتون و قز عالمینک بو حاللرینی بتونلای اعتبارسز قالدرمغانلر آنلرغه تپوشلی بولغان ابتدائییه ، رشدییه و اعلادییه تعلیملرنک فلسفه اسلامییه توصیه اینتک کی کبی تربیه اصولینی رعایه اینتک انلر و شول اصولده بولغان درس پروگراملرینی آنلرنک معارفک اهلیتلری و تربیه لری ایچون کافی توتقانلر . مجالس عامه ده حضورلری و بعض کیفیات و حرکاتک بولنولری بولسه تعلیم و تربیه نتیجه سی بولماينچه فقط بریاشلک اقتضاسندن و هر بنده نك ظاهر و خفی منافعینی ضبط اینتکان بر قوه معنوییه حکومتمندن اولرینی آزاد توتدقلرندن ناشیدر . (۱)

ایرنلر مزه خطاب

ایرنلر مزه خطابا دیورزک : جناب - قی حضرتلری پیغمبر مز محمد علیه السلامغه قرآن ایندرمش و پیغمبر مز ده نچه بگلر - عدیشلرون

(۱) دفع شبه اندرلیسی (الدین والادب) مجله سندن نقل ایلدی .

قالدرمش بوقرآن وحدیث ایله عمل قیلماق وفائده لئمک ایرنلره گنه می
 فرض اولمش؟ اوشنداق رسول الله نینگ احکام شرایعنی تبلیغسی
 ایرنلره گنه می مخصوص اولمش؟ اگر الله نینگ امری ورسول الله نینگ
 تبلیغسی ایرنلره و خانملره عام ایکان نچون ایرنلرمز خانملره اوگراتمیورلر
 ونه ایچون بلمرمیورلر؟ بز بیچاره خانملر (خانملرک ساچلری اوزون
 اولسه ده عقل اری قسقه) دیسه سویلدکلری ایرنلرمزک مقاللرینه
 ایاروب احکام شرایع دن بی خبر اوله رق شرعا اوزحه وقلرمزی
 وایرنلرمزک حقوقلرینی آگلامای و بلمای کلامک من حتی خانملر
 اوزلرینی محض ایرنلره خادمه منزلت گنه یارادلشمس مز دیه اعتقاد ایله
 کلمشلردر شونک ایچونده احکام شرعیه نی بلودن هم هنر و معارف من
 طنچ و بی خبر اولمشلردر. اعتبار ایده لم بعض خانملر واردر که ظالم
 ایرنلرنک قول آستنده اوله رق دنیانک برراحتینی کوره آلمای آج،
 یاللانچاق قامچی آستند کونی تونی قایغی وحسرتده یغلا یغلا ی
 یاشامقده درلر بوکی مظلومانه یاشاغان خانم ایرندن طلاق قیلنونی
 صوراسه سوزینی قبول کورمیدر من سنی طلاق قیلور ایچون آلمادم
 دیه در اگر خاتونی طلاق قیلماسا ک بخش تریبه قیل دیه اوتنسه ایری
 سکا بوتریبه ده کوب سکا خدای شولای قوشقان تقدیردن اوزوب
 سویلاشمه دیه قاتی تل و یامان سوزلر ایله اوروشه یا که قینایدر بو حاللره
 بنا تأسفانه دیورمکه بوندای مظلومانه اسارتده یاشاغان خانملره ظالم
 ایرنلردن قوتلورغه شرعا بول باری، یا که یوقمی یا بولمسه شولای
 یازغانلردیه صبر ایلوب شویله قامچی آستنده مظلومانه یاشاق
 کرکی؟ مونه شوندای حقوقلرینی اکثری شرعا نچکدر بلمیورلر
 بونیلکدن الهنه علم و معرفت بوقلغندندر.

خانملره توصیه ایدرمکه اوقوزلر طرشوگزلر شرعا اوزه حقوقلرغزی

بلوگىزلىر شول زمان نظام ايرىنلىرى قامچىلىرى آسنىدە بولماز سىزلىر
 ومظلومانە باشاماز سىزلىر دىرەك ختم كلام ايدىرم .

شهر اوفاده خادم الملة اغنيا مازدن محترم صدر الدين افندى
 النديرى جنابلىرىنىڭ مکتىبىدە قىزىلپەلەرگە مخصوص دقتلردە اوقودىقلىرى،

ملى شعرلىرى .

« درسدن اول اوقولور »

شروع ايدىم تحصيله ياردم و بيرگل باعظيم
 نىتىمى طوغرى ايلاب مرادم و ير يا كريم
 رحمت ايشكىگنى آچوب قىللىرىڭ باعظيم
 حصه دار قىل جملە مزی مرادم شول يا كريم
 قىل مرحمت و ير منفعت دینه خادم اولالم
 طر وشوبىن محمد خالص امت بـ اولالم
 و ير عدالت و ير كمالت قىللىرىڭ باعظيم
 جهالتدن هم ظلماتدن خلاص ايله يا كريم
 و ير بشارت قىللىرىڭ جنت ايله باعظيم
 رحمتىڭ چوق قدرتىڭ تام خالقىمىن يا كريم

« درسدن صوڭ اوقولور »

يا الهى قىل عنایت بارچه اشكه سن كفىل
 انت ربى انت حسبى انت لى نعم الوكىل
 تحصيلى ملته چون آلت ايدوب باعظيم
 خدمتىمى مى ايله رحمتىڭله يا كريم
 بلىدىكمى قىل خاطرده حفظ ايتكىل قلىمىدە
 خطا اولسه عفو ايتكىل رحمتىڭله يا كريم

آتا آنا واستاذنك عمرلرون قیل اوزن
 بختلرون زیاده ایلاب راحتلك ویر یا کریم
 آتا آنا واستاذنی یارلق- اغل یا عظیم
 جنت ایتمک اورنلرن قدرنگله یا کریم
 ذکر ایتمهز هواجه مزنی صدرالدین ناملری
 تربیه سنمه اوزاتنك تعصیلمز یا کریم
 صحت ایتمک وجودینی اوزن ایتمک عمرینی
 درجه سون اوستون ایله دارینده یا کریم
 طنچ ایتمک عمرلرن حاصل ایتمک مرادن
 بزشاگردلر دعاسنی قبول ایتمک اللهم

« چیتدن کشی کیلگانده او قولور »

حوش کلدگنز مرعبا- مرعبا- مرعبا
 رحمت ایتمسون هوالله حوش کلدگنز مرعبا
 هر آدمگنز ایچون چیکسز ثواب یازلسون
 ذنبگنز عفواولنسون حوش کلدگنز مرعبا
 طوغری اولسون فکرگنز ملی اولسون اشگنز
 نورلی اولور قلبگنز حوش کلدگنز مرعبا
 دینده اخلاص اولوگنز نیتده صافی اولوگنز
 کورکام اولور اشگنز حوش کلدگنز مرعبا
 قیامت کون بولغانده نورلی بولور یوزگنز
 جنت اولور اورنگنز حوش کلدگنزه مرعبا
 رهم بزه طوغری یولی کوسترمشدر ای قرداش
 استه بهلم طوغری یولی طروشالم ای قرداش
 اویغودق بزغفلته قالدق آخربیک آرتد
 اویغ- انالم اویغ- انالم یاتم- ایالم غفلته

جەملەز بىرادالام اتىغاقىلە طرشالم
اوقوبىالم اوقوبىالم آغە طابا بارالم

« امتحان مجلسندە اوقولور »

دېنم اسلام دېنىدر نېم مصطفى در
نسلم آدم نسلیدر بلمك كرك قرداشلر

جناب حق حضرتى هر نى قىلسە قورنى
يوقدن بىزنى ياراتدى بلمك كرك قرداشلر

ھوالى ذوالجلال صفتلریدر كمال
نچە درلو جان ياراتدى بلمك كرك قرداشلر

بوجانلرنىڭ افضلى آدم آتابالاسى
محمدنىڭ امتى بلمك كرك قرداشلر

پېغمبرار اوڭلى آتامز آدم طورر
محمد آخىرى طورر بلمك كرك قرداشلر

رېم بوزدە دورت كىتاب ايندرمش رسوللرە
دورتنسى در زور كىتاب بلمك كرك قرداشلر

تورات، زبور، انجىل، قرآن، ايسكە آلوڭزلر هرآن
محمدە اينمش قرآن بلمك كرك قرداشلر

قرآن ابلە عمل قىلمق خداغە طاعت قىلمق
فرضلرنىڭ اوڭلى در بلمك كرك قرداشلر

رسول الله بولندىن آيرلمايق قرداشلر
اوقوب عمل قىلايق طر وشايق قرداشلر

ھوش كلدكز قرداشلر كوركام بولسون مجلسلر
عام دعا مجلسى بو دعا قىلك قرداشلر

دعا قىلمق سز لردن آمىن دىمك بىز لردن
اوتنەمەز سز لردن دعا قىلك قرداشلر

مجلسمز باشلانور بلوچىلر شادلانور
آفرىن تحسین آلور دعا قىلك قرداشلر.

ترقیات اسلامیہ حقندہ

« مناجات »

حمد اولسون اول جناب خالقہ
 سلام اولسون اول رسول فائقہ
 آل اصحاب جملہ سی والفاروقہ
 ای الہم ویر ترقی اسلامہ
 تشریف ایندک بزلری اسلامیلہ
 تنویر ایندک بینہدہ قرآنیلہ
 ہم شیفیع المذنبین (۱) رسولیلہ
 ای الہم ویر ترقی اسلامہ
 چون طانتدک یولی قرآنیلہ
 تکلیف ایندک بلوغی احکامیلہ
 تبلیغ ایندی فخرالانام قومینہ
 ای الہم ویر ترقی اسلامہ
 ایمان ایلہ نمازی وروزہنی
 بایلر ایچون حج ایلہ و زکوٰتی
 بنا ایندک اسلام ایچون آنلری
 ای الہم ویر ترقی اسلامہ
 فرض ایندک بلمکی انسانلرہ
 حاضر ایندک جنتی احسانلرہ (۵)
 غافل اوتدی چوق زمانلر بی وفا
 ای الہم ویر ترقی اسلامہ

(۱) شفیع الذنبین دن محمد (صلعم) مراد اولرق شفیع الذنبین بوانان رسوللکله
 مغفور قیلدک دہیک اولور. (۵) بو اورندہ احساندن قللق قیللق معناسی مراد در
 تاسککہ حدیث شریفده الاحسان ان تعبد الله کاک تراہ فان لم تکن تراہ فانہ
 یراک کلمتدرہ

شکر ایده‌لم بوکون آچدیق کوزلری
 سویلر اولدیق خلقی دینی سوزلری
 تیز زمان مقصوده یتکز بزلری
 ای الهم ویر ترقی اسلامه
 بایارمز حاضر اولدی همته
 علمی اولان خادم اولدی ملته
 صد هزاران شکر ایده‌مز بوایشه
 ای الهم ویر ترقی اسلامه
 جمه‌له‌مزی اهل ایلاب دولته
 هر عصرده خادم ایله خلقنه
 مستحق قیلدر قیامت جنته
 ای الهم ویر ترقی اسلامه

اوفاده مکتب نذیریه‌ده معلمه پیرم ولایتی اوصا اویازی قاجماقتی
 قریه‌سینک کاهله بنت عزه‌الله قاسمووا
 رساله‌مزه الحاق ایدوب طبع ایتدرو ایچون ارسال اولنمش مقاله‌لر.

برنجی

هوکلو قرداشلرم!

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اطلبوا العلم من المهد الى اللحد،
 دبه بیورمشلر عناس : علمنی استه‌گز پیشکدن قبرگه کرگانگه قدر
 دیمکدر . (رتبه‌العام اعلى الرتب) بیورامش در ، علم ، مرتبه‌لرنک
 ابک اعلا سیدر دیمکدر .

علمنك اعلامرتبه ده بولوبن الله تعالى حضرتلری ، قرآن كریمه
 بلمگانلر ایله بامگانلر برابر اولورم ، اولماز ديه بیلدرمشدر .
 اوشنداق ادبای عثمانیه دن بریسی ایلك اثرلی و اتكون قورال عام
 ومعرفتدر دیو بیورمشدر . هر قایومزغه بوندی قورال ایله قورال لنوغه
 اجتهاد قیلماق لازم وفرضدر . ای قرداشلرم ! آدملر آراسنك درجه لی
 بولونی اسنه گز عزیز قمتلی یاش وقتلر گزنی بوش اوزدرمقدن غایت
 صاقلانگز . هر بر علمدن اول دین و اعتقاد علمینی و صوگره فائده لی
 هنرلرنی اوگره نگز . وهم حلال دولتنی کسب قیلوگز . دین نك قوت
 تابوی مالغه توقف قیلدیغی کبی مال تابوده علم ومعرفتک توفقی قیلدر ،
 بونی فکزگزدن چیقارماگز .

ینه ده بغداد عالملرندن بریسی ! انسان ، دین علمنی اوگرانوب اعتقادینی
 توزوك قیلغاندین صوك «تاریخ» اوقسون و خلفاء نك اخلاقلرین
 اوگره نسون ، چونکه بونلری اوگره نگان آدم عمرده اول زمانده
 بولغانلرنی کورگان کبی اولور و آنلر ایله عمر کیچورگان کبی اولور
 و آنلرده بولغان یخشیلقلرنی بیلوب یغشی بولورغه طور وشور ، و آنلرده
 بولغان بوزوقلقلردن صاقلانورغه سبب اولور دیمشدر . ای قرداشلرم
 هر تورلی فائده لی علملرنی اوگرانورگه اجتهاد قیلگز . خدانك بیبرگان
 فکرینك بملری هر نرسه دن خبردار بولماقگزدردن والله تعالی نك
 بیبرگان نعمتلرین ضائع قیلماگز هر اعضا گزی اورننك تیوشنچه خدمت
 قیلدرگز علمسز دنیا زینتی ایله گنه غرورلانمگز .

حضرت علی کرم الله وجهه ، آدم گوزل کیمیلر برله زینتلانگه . انچه
 علم و ادب زینتی ایله زینتلانمکی آرتقدر دیمش . حتی آتا و آناس
 وفات بولغان کسه یتیم دگل بلکه علم و آدابدن محروم قالغان کسه
 یتیمدر دیمشلر . هر نچك اوزلرینك ترس و قیافتلرینه عاتق

بولغانلار كېيى بولماگز. بعضيلر كوبرهك وقتلرنى اوز اوزلر بىشى
زىننتمك بىرلە اوز دىردىلر بوايسە انسانىتىدىن دگلدەر. اى قرداشلر
تكرار تكرار دىورمكە علم بىتى تورغان دولت و اياسىدىن آيرلمى
تورغان بولداشدر علم آرتقان صايون اياسىنىڭ زىنەت و بىرور
وانسايىتىنى آرتىدەر.

كامالە خانىم طلبە سىدىن اوصا اويازى قاچماقتى قىر بە سىنىڭ
نجم حنە بنت ملامحمد صديق امير ووا.

« ايكىنچى »

مختره قرداشلرم!

ھرقايومز حالىزدىن كىلگىگان قىدر علم تىجىبىل ايدوب ادبلى
و حياھلى اولورغە و ھىرتورلى ھىرلرنى اوگرانورگە و بىرلاشب آرامزى
اصلاح ايدىرگە طرشايىق.

جناب حق نىڭ دىن اسلام قىلوب بارا تىدىغىنە شكرلر قىلەوب
دىنەمىز و اسلامىتىمىز طرفىدىن بىورلغان نرسەلرنى قىلورغە طرشىق ايكى
بىرىنچى وظيفە مەزدر. بىعى بىرلاشمك والوغلرە ھىرمت و رعايت و كچكىلرە
شقىقت و مەروە ايتىمك بىر بىرەزنى غىبىت ايتىمكىدىن صاقلانمىق آنا آنا لىرمىزى
ھىرمت ايتىمك و آنلرنى رىجىتمك دىن صاقلانمىق فقيرە و يتىمە خانملرە
ياردم و شقىقت ايتىمك دىن و ملنىمىز كىڭ آلغە كىتىمكىنە طرشىق و توغرى
سوزلى كوركام خاقللى اولمىق خىانت و ظالم دىن صاقلانمىق ھىر وقت ادب
وانصافى دائىرە سىنىڭ مەھاملە قىلمىق جناب حق نىڭ بىور دىغى اشلىرىنى
قىلمىق و طىبىدىغى اشلىرىدىن طىبولمىق چەلە مەزگە بىور وچىدەر. بىرنلر ايسە
ھرقايوسى اسلامىتە طرفىدىن بىورلغان اشلىردەر. اوشنىداق باش
قىر بالالار دە اوقۇمىق و ھىرتورلى ھىرلرنى اوگرانەك ادبلى و حياھلى

و تربيه‌لى اولمى ايله توصيه ايدرم انساننى قدرلى و عزيز قيلغان دنيا و آخرتك الوغ درجه لره ابرشدرگان برقيمتلى نرسه واردر كه اولمى علم، ادب و اخلاق حيا و تربيه و هرتورلى هنر علم لربدر . اوشبونىڭ ايچون جمله خانم لره توصيه ايدرم كه ياش قزبالا لوكزى علم تربيه سيله تربيه ايدكز آنلردين و ملت آناسى اولماق لردر . دين و ملت آنالرى تربيه لى اولسه لر اوزلرندن طوغان بالالارنىڭ تربيه ايله اوسرورلر علم و تربيه دن محروم انسان يمش سز آغاچ كبيدر .

كامله خانم طلبه سندن .

گل منور بنت عابدالله نوغايووا .

« اوچونچى »

مخترمه استاذم كامله خانم جنابلىرى .

رساله كزنىڭ علم و ترقياتدن بحث ايتدىكنى فهملاب بىنك علم و تربيه

حقننده عقلم ابرشدىكى قدر بر آرز فكرمى بيان ايدرم .

انساننىڭ باشقه حيواناتدن آيرماسى عقلى و سويله شه بلمكى ايله

ديساكلده شوعقلنىڭ كمالنىكه ابرش كينه برنچى كوچ و برنچى قوه

اولغان نرسه علم در . علم آرقاسنىڭ هر كم اوزينه كيله چك فائىد و ضررنى

آكلاب فائده لى اشلرنى قىلور و فائىد سز ضررنى اشلردن صاقلانور .

علم سايه سنده هر اشلر وجودكه چيقار و هر اشلر كمالنىكه ابرشور ،

الحاصل علم بر نور در اياسىنى و اطرافنىڭ اولغان انسانلرنى ياقتورتور ،

انساننىڭ كامل انسان اولمى هم دنيا ده و آخرتك مسعود اولمى اوشبو

علم سايه سنده در ، علمى اولمىيان انسان دكلدر . بىنا عليه خانم لره مخصوص

رساله لرتربيب ايدوب خانم لرى عامگه و اصلاح بولمىنه ترغيب ايتدوكز

ايچون فوق العاده شالانوب جنابلرگىزى تېرىك ايلارم بواجتهادلرگىز
 ايسه بزيبچاره پرده آستنده طومالانغان خانملر ايچون الوغ نعمت
 اولاقنىك و ترقياتمهزه يتا كچى ويول باشچى اولاقنىكده هيچ شېهه بوقدر .
 اوشنداق بئده لرگه علم كيرهك بولغان كېى تربيه هم كر كدر ، تربيه
 ايله اوسكان انسان ايله تربيه سزاوسكان انسان آراسىك نه قدر آيرمالر
 وار ايدىكى آزغنه عقلى اولانلره معلومدر اوزمىزنىك و طنداشلرمز
 اولان روس خانملرىنه قارار ايساك كوره مزكه اسلام خانملرىنه قاراغان
 كوب درجه ترقياتمه در ، علم و هنر و معارف جهتمىن يوزلرجه
 درجه بزلردن آرتقىدلر بوگسا هيچ كم انكار ايتمز روس خانملرك
 بودرجه ترقيات كسب ايتمك لرىنه سبب البته علم و تربيه در . ايمدى
 روس خانملرىنىك ترقياتينه اعتبار ايدوب ، بزا سلام خانملرىك اتفاق
 اوله رق علم بولىنه طرشق برنجى وظيفه مزدر ، ممكن قدر وقتلرمزنى
 بوش اوتكارمىزگه تيوشدر . انسان علم ايله انمان اولور علم و تربيه سى
 اوله بيان انساننىك حيوانلردن هيچ آيرماسى بوقدر . اى خانملر!
 طرشوگىز طرشوده غنه تابارسىز كيراكگىزنى .
 اوقا شهرنده كامله خانم طلبه لرىمىن زهراء بنت كمال الدين ،

✦ دورتنچى ✦

عزيز قرداشلرم!

هر قايوگىز بله سزكه علم و معارف هر كمنىك سعادت ابديه سینه سبب
 اولدىغنى و بله سزكه قايوغنه ملت منقرض اولسه جهالتى سببلى منقرض
 اولدىغنى نىكاكه بزم اسلام ملتىنىك چيت ملتلردن كوب درجه آرتقه
 قالدىغنه اوشبو نادانلقارى سبب اولمشدر نه قدر بيوك تأسفكه

بووقته قدرلى ايرلرمز اولسون وقزلرمز اولسون زمانچه گوزل ونظاملى مکتب ومدرسه لرده اوقوب تربيه كورمشلردر. ديورمکه غيبت اولماسون عبرة اولسون اولگى استاذبيکه لرمز نه آخرتمز ونه دنيا ماز ايچون فائده ويرى تورغان كيسك باش، آخر زمان كى كتابلر اوقتوب چچك كى قدرلى، و آلتون كى بهالى عمرلرمزى بوشقه اسراف اوتكارمشلردر. ايمى وقت يتدى بورنلرمز فائدهلى ايسلر كره باشلادى، نيند اين كتابلر فائدهلى ونيند اين كتابلر فائده سز اولد يغنى آڭلاب ممكن قدر فائدهلى كتابلرى تحصيل ايدى باشلادى. هنر ومعارفنىڭ تيوشلى ايدى كى هم آڭلاى باشلادى، و آڭ-لاتوچيلرمزده يتوشه باشلادى. اوشبوڭا فوق العاده شادلانوب شادلغى اظه-ار ايتىم . اى حرمتلو خانملر! وقتى قىمتلى بلكز بوشقه اسراف ايتمگز . كامله خانم طلبه سندن ماهره بنت يهوده ،

« بيشنچى »

« تربيه نك نىگزى »

تربيه نك نىگزى جناب حقنىڭ بيدردىغى اشلر بىنى اسلامك وطيدىغى اشلر ندىن طيولمق عبادة قىلىق وبوى صونمق و پيغمبرمى محمد عليه السلامنىڭ قالدردىغى بولنچه يورمك آتا، آنانى واستاذلرنى و بارچه الوغلرنى حرمت ايتمكدى . ايشته تربيه نك نىگزى اوشبوندىن عبارتدر . اى خانملر تربيهلى اولورغه طرشوڭز ! كامله خانم طلبه سندن خديجه بنت حسن الدين اميرورا .

« آلتنچى »

« انساننىڭ قىمتى »

انساننىڭ قىمتى علمى ايله عمليدىر . علمى وعملى اولمىان انساننىڭ

هيچ قدرى بوقدر . علمى اولوب عملى اولمسه بئمه ده اول انسان
بمش و بىرمى تورغان آغاچ كبيدر . هيچ كم آنكى علمينه حرمت ايتمز .
توغرىسى انساننى قيمتى علمينى و عمليله ادبيني آرتدرف ايله اولور .
اي خانملر ! چن انسان اولورغه طرشوگنز .
كامله خانم طلبه سندن زليخه بنت حسن الدين اميرووا .

« يدينجى »

« انسان »

انسان يارديلشه حيوان ايله برابر در فقط حيواندن آيرماسى
سوز سويلمكى هم علمى و معرفتى ايله در . علم و معرفت ديهك بيلمديكنى
ادگره نمك ، اوقوق و يازمق و بونلردن باشقه انسانغه بيلورگه تيوشلى
اولان شيلورنى بلمكدى . انسان بو علم و معرفتنى قاير وقتدن اوقى
باشلر ؟ البته ياش و بالا وقتندن يعنى ياشى سگزگه ايرشديكى زماندن
اوقى باشلر چونكه پيغمبرمى صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بيشكدن
لمدكه كرگانچه يه قدر علم اوگرانورگه اجتهاد و هوس ايدگزديه بيورمشدر .
يعنى انساننى انسان اولمقى علمى و هنرى بركتنده گنه اولور .
چونكه علم انساننى دنيا ده و آخترده عزيز و حرمتلى ايدر .
اي خانملر ! هنرلى و معرفتى اولورغه طرشوگنز .

خديجه بنت ذالنور اسدولميننا

سيكزنجى

« قيمتى وقتنى و تيوشسز سوزلردن تلى صاقلامق »

انسان آنچه سنى و دولتيني نه روشده صاقلارابسه قيمتى وقتيني

بوشقه اوتكارمككن وتليني تېوشسز سوزلر سويله مكن صافلامق
بيگراك لازمدر. حكيملارك بريسى : آدم ايچون ايلى قيمتلى نرسه وقتدر،
انسان ماليني اسراف قىلدېغى ايچون خدا حضورنه سؤال ايدلدىكى
كبي عزيز و قيمتلى وقتيني بوشقه اوتكارديكى اوچون هم سؤال
ايدله چكدر ديو بيور مشدر.

عقللى انسان وقتنىڭ قدريني بيلور و هر وقت فائدهلى ايش ايله
اوتكارور، اشوزلككن قاچار، گرچه خدمت ايتكان آراده بولسه ده
بعض وقتلرده كتاب او قورغه عادت ايدوب اوزينه كوب فائدهلر
كيتورر، تيك تورمقن كىلگان ضررلردن اوزاوزيني صاقلار.
عالمردن بريسى : انسان فائده سز كشىلر ايله سوبلاشوب وقتيني
اوتكارگانچى يالغزى فائدهلى اشلر ايله ياكه كتاب او قومق ايله
وقتيني اوتكارمكى كوب درجهلر آرتقدر ديو بيور مشدر.
اوزون اوزون او طرشمقن و فائده سز بحثلر قىلشمقن قاچوگز.
چونكه فائده سز بحثلر وقتنى اوتكارور و سلامتلىكنى كيتارور و هم
خطالقرغه توشورور.

وقتنىڭ اوتووى بولوطلرنىڭ اوتووى كبيدر. اوشبونىڭ ايچون
عقللى آدملر تيز اوتكان قيمتلى وقتلرى اچنده فائدهلى علملر ايله
وفائدهلى ايشلر ايله فائدهلنوب قالمشلىرى. اى قرندا اشلرم سزلرده
وقتنگزى قيمت بلوب فائدهلى اشلرنى اشلرگه و فائدهلى سوزلرنى
سويلرگه طرشوگز اگر فائده سز سوزلرنى سويلمككن صاقلانسه گز
خطالقردن صاقلانغان بولورسز. « كريمة بنت عزة الله »

كامل آدمچىلىك

آدمچىلىك شرعاً كوركام و مدوح بر صفتدر. (اغنى) حضرتلرنىن
آدمچىلىك نه درم ديو صور اغانلارك بريسى : الوغ درجهلى بوله توروب
توبه نچىلىكلى بولمق، وبراودن اوچىنى آلورغه قدرنى بوله توروب

عفو قىلىقى ، وھىر وقت مھناچلرغىھ يىاردىم و شىققىت ايتىمكى دىيو جىواب
ويىرمىشكور .

كامل آدملىر مەرفىتىلى وگوزىل خىلقى بولىدىقلىرىدىن باشقىھ لردىن
كدرگان يىمانلىقلىرىنى بىيك بىينكىل و آسانلىق ايله عفو قىلىورلىر .
مەرفىتىلى و كامل آدملىر آنداي نادانلىقلىرىلھ يامانلىق قىلغان كىمھ لره
اوگوت و نصىحت قىلىورغھ اوزلرون بورچلى صانورلىر و يىمانلىقلىرىنھ قارشى
يغشىلىق ايدىرلىر . تا كھ كامل آدملىرنىكى بىرىسى : يغشىلىقغھ يغشىلىق
ھركشىنىكى اشيدىر يىمانلىقغھ يغشىلىق ايركشىنىكى اشيدىر . دىيو بىيورمىشكور ،
آى قرداشلىرم ! كامل انسان بولورغھ طرشوگىز .
پىرىم غوبىرناسى اوصا اويازى قىلماقتى قىرىسە سىنىكى نىجم ھنھ
بىنت ملا محمد صدىق امىرووا .

عزىز قرداشلىرم :

پىغمبىرىم محمد ، صطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلىرى (لن تغلوا
الجنة حتى تؤمنوا لن تؤمنوا حتى تحابوا) دىمىشكور . يعنى اوچماخقىھ
كوه آلامازسىز مؤمن بولغانھ قدر ، مؤمن بولھ آلامازسىز بىر بىرىگىز دىن نىفرتلىرىنى
بىتروپ سويشىد كىگىزھ قدر دىمىكدر . ايمىدى سويشىمكى ايسه بولھ در آرالرمىزدىن
كىنھ و ھىسلىرىمىزنى بىتروپ مھىت و عدالت يولنىكى اتقاقى بولشساق شونىكى
اوچون بىز مسلمەلر اتقاقى اوله رىق بىر بىرىمىزنى حقىقى قرداش بىلوب بىر بىرىمىزگھ
ملايمه ايلان فائىدالرمىزنى كوزاتشىمكى شرعاً بىرىچى درجھ امر واجىب .

دخىلھ :

پىغمبىرىم صلى الله عليه وسلم (ليس خيركم من ترك دنياھ لاخرته
وآخرته لدنياھ بل خيركم من اخذ من ھنھ) دىمىشكور . يعنى سىزنىكى خىرىگىز
توگىلدىر آخرتى اوچون دنياسىنى قوبىغان من و دنياسى اوچون آخرتىنى
قوبىغان من بلىكھ سىزكى خىرىگىزدىر دنياسىنى ھم آخرتىنى بىرگھ جىغان من
دىمىكدر . ايمىدى دنيا ايله آخرتىنى بىر ابر چىمىق خىر اولسھ شونىكى

پاره سنى ازله مك تيوشدر . ايمدى دنيا ايلان آخرتنى برابر جيبمق نك
پاره سى البته علم در چونكه پيغمبرمى صلى الله عليه وسلم (من اراد الدنيا
فعليه بعلم ومن اراد الآخرة فعليه بعلم ومن اراد كليهما فعليه بالعلم)
دېمشدر يعنى بر كمسه دنيا نى طلب قيلسه علم لازم بولسون هم دنيا
ايلان آخرتنى برابر طلب قيلسه ده علم لازم اولسون ديمكدر .

ايمدى دنيا ايلان آخرتنى برابر طلب قيلمق اوچون علم لازم
بولسه هم خدا قاشنده خير ليبراك بولونى طلب قيلساق علم ايچون اجتهاد
قيلمق همز برنجى اهم اولمش شى جمله سندن اولدى .
معلمه عظيمه خانم تكايروا .

توقزنجى

«خاتونلر»

انسانلرنى اير و خاتون اعتبارى برله قاراغانده ، خاتونلر . . .
دنيا ده غى انسانلرنك نصفنى تشكيل ايتنه تورغان زور بر جمعيت در .
اما آلارنك تربيه سنك و قوچاقلرنك اوسب كمالنك ايرشومزى و آلارنك
يتشدرگان يمشلرى ايد كمزى ، بتون انسانلرنك . . . وجودينه باعث
آلار ايدكنى خاطرگه آلساق ، خاتونلر انسانلرنك اهمتلى بر قسمى
ايدكنى اقرار ايدرگه مجبور اولورمز .

خاتونلر شولاي بيك زور ، و بيك اهميتلى جمعيت بولسه ده بولارغه
نوبان درجه كوز ايله قاراد و بولارنك تربيه و تعليمنه اهميت بيروما
بزم شرق مسلمانلرنده طبيعى بر حالگه كرمشدر .

گويه بتون انسانلرنك آنالارى بولغان خاتونلر ، و بولاچق قزلر ،
عقلك خلقنده ناقص ايمشك ، شوبله بولغاچ باشقه حقوقلرده ده ايرلردن
كيم بولورغه تيوش ايمش .

خاتونلرنك حقوقلرنى شريعت غرامز بيك كوزل تحديق ايتمش در .

لیکن مسلمانلار شریعت قوشقانچہ قالدرمای بیچاره لرنی قوللر درجه سنده حقوقسز، اسیرلر کبی دورت دیوار اچینه تغب قویوب، خاتونلر ایرلرگه بر خدمتچی، قوۋه شهوانیده حیوانیده لرنی اوتهمک اوچون یارادلمش بر مخلوق درجه سنده قالدرمشلردر. بریمشلی آغاچنی کیرهک قدری ولزومنچه تربیه ایدلمادکنه، اول آغاچنک یمش نچار اولدغنی هرکم بله فقط یمشلی آغاچ کبی اولان خاتونلر تربیه ایدلمادکنه آلارنک بالالری نچار و تربیه سز اولدغنی بزم قرداشلر آکلای آلمایلر. شرع شریفمزده خاتونلرغه نه کوز ایله قارادغی بیک ظاهر در. جناب حق هر امده ایرلر ایله برابر خاتونلرغه ده خطاب ایتمش. شریعت احکامی ایله ایرلر مکلف اولدیغی کبی خاتونلرده مکلف اولمش قسقاس هر امده آلارنک حقلمری بیک آچق بیان ایدلمشدر. رسول الله صلی الله علیه وسلم وخالفاً راشدین زمان سعادتارنده خاتونلرنک نه قدری نفوذلی ایدکی خاطرگه آلمسه بوکوندگی حالمرگه عجب ایتمه مک ممکن دگلدر.

شکرلر اولسون بوکونده قزلرنی تعالیم و تربیه ایدو کرهک ایدکی خاطرگه آلمدی آز بولسه ده قزلرغه مخصوص مکتبلر بنا ایدلوب آلارنی تعالیم و تربیه ایدمه باشلادیلر. خاتونلرده اوزلرینک حیوانلر درجه سنده قالدقلمرنی آکلای، بوغالغان حقولمری بار ایدگنی دعوا ایدمه باشلادیلر. خاتونلرغه بولارده انسانلردیه قارامق و آلارنی تعالیم و تربیه ایدرگه کرشمک ترقی نلک برنجی آدمی (خطوسی) در. هر صنف اوز حالنی اوزی آرتق بله. نیندای جهتمن قارلق و آغراق کیله ایدکنی توشنه، وشونک اوچونده اوزلرین جمعیة تشکیل ایدوب، اوز حاللارنی اصلاح قیلورغه تیوش ایدکنی باشقه لرغه آکلایوب، باشقه لرنی اوزلرینه یاردچی ایدرگه اجتهاد ایدمه در همه اوزلرینه بر حرکت تعین ایدوب مقصودلرینه نیچوک ایرشورگه ممکن ایدکی توغرسنده بریول حاضرلایدر.

بوكى اشلرالبتنه جمعیه سز برايكى گنه كىش نك اجتهادى ايله بولمايدر. شونك اوچون هر صنف بر جمعیه تأسيس ايله، بوده باشقه لر اوچون خدمت ايلدر. مسلمه لر شوبله بر جمعیه كيرهك ايدكى ده آكلاديلر. روسيه مسلمه لرى برنچى اوله روق اوفاده مسلمه لر جمعيتنى ميدانغه چغاررغه موفق اولدیلر. بوجمه عيه نك فائده سنى يازوب توررغه ده حاجت يوق ديب بلهم. بارى شونيفنه خاطر دن چغارماسقه كيرهك ايندى قورى اسم ونام ايله قالماي باشلاغان اشنى نيچوك اولسه ده آله آلوب باررغه، فائده سنى كورساتورگه اجتهاد ايلدرگه كيرهك. شوبله اجتهاد ايدلسه بونك اعضالىر بتمون ملة آغزندن تشكر دن باشقه سوز ايشته چك دگلدردر. الحاصل! ترقى ايدومز نك ايلك زور جهتى ده قزلرنى تربيه و تعليم ايدوگه موقوفدر، بونك عكسى ايله حرکت ايتدكك ترقى ايدو همك دگلدرديب ايتورگه جسارت ايدم. تربيه و تعليم كورگان قزلرنك عفتلى اولوب، بتمون عاڭ لهنى سعادة اچنده ياشاته چاغى موندە بيان قيلوب تورودن مستغنى در. آفتق سوزم شولدر موندن صوك مسلمه لردە تعليم و تربيه كورسونك بتمون ملتزم سعادت اچنده ياشاسون.

ع . ع

« اونوچى »

اوپا اويازى عمر اولينك امام ميكللى اسلام بن عارف عثمانفدن

مخترمه معلمه كامله خانم!

جنابلر كزك خانملره مخصوص بر رساله وجوده كنورديكلرنى ايشتوب

مع الممنوية تبريك ايدرز. جناب حق خدمه مليه كزك دوامنى ميسر

ايليه. كوب زمانلردن بيرو آرزو ايتدكمز و دوره كوزلرمز ايله

منتظر اولديغمز شيلرك وجوده كله باشلادىغى بيوك برفضيلتدر.

بندە شادلغم سببيله برقاج فكرم بيان ايتدم معقول اولسه رساله كزك

بربرينه الحاق قيلماق كزى رجا ايدرم.

ع (خانملر اصلاحي)

سوگلو خانملر!

سزله اول درجه بلورگه تيوشلى اولان نرسه لر صحت بدنیه نى محافظه و صوگرده علم و حکمتدر. انسان ايچون صحت بدنیه سنى محافظه ايتمه ك لازم اولديغى كى قلىنى ده علم و حکمت يمشلريله تطهير ايتمك اول درجه لازمدر انساننك توغرى فكرلى، صاف كوگىلى اولمقى صحت بدنیه سنى صافلامق و فائدهلى علملرنى تحصيل ايتمك ايله اولور، بناء عليه ملت آنالرى اولاچق جمله خانملره، انساننك صحت بدنیه سنه دائرشيلردن هم علم و تربيه دن خبردار اولمقلىرىنى و ياش بالالرنى علم و اخلاق ايله تربيه قيلمقلىرىنى چن كوگىلردن توصيه ايدرم. چونكه بالالرنك دنياغه كىلكى كونلردن باشلاب بلاغنگه ايرشكلىرىنه قدر آنالر قولنده تربيه قىلىنمىقلىرى كوزمز آلدنددر كوره مزكه آنالر تربيه لى اولسه بالالرده تربيه لى اولورلر و آنالر تربيه سز اولسه بالالرده تربيه سز اولورلر. توغرىسى انساننى مسعود و بختيار ايتكان نرسه تربيه والوخ درجه لره ايرشدرگان كينه اوشبو تربيه در. ايشته ملت اسلاميه نك ترقى ساتى خانملرنك علم تربيه سيله تربيه ايدملىكلىرىنه موقوفدر.

بزم بوضوگ عصرلرده علم و معارفده باشقه ملتلردن آرتقه قالديغمزه ده سبب اوشبو خانملرك علم و معارفدن و تربيه دن بي خبر اولمىلريدر. زمان سعادتدن باشلاب ۹۰۰ نچى سنه لرگه قدر خاتون و قزىلر تربيه سينه زياده اهميت و بىرلىشدر. شول زمانلرغه قدر بولغان اسلاملرنك يوقارى لىقلىرى، دىنى و سياسى شوكتلىرى، معيشت و اقتصاد جهتلرینك كىلكلىرى كندلىرىنه ايك متمدن و هرجه نچه ايك مقندر ديب حساب ايتكان قوملرك، عىقل لرون حيدران ايتمىلك و يوره كلىرىنه خوف صالماسلق درجه ده توگىل ايدى فقط بوضوگ عصرلرده خاتون قزىلرنك تربيه سينه اهميت و بىرلونك طوقنالىوى ايله دنيالر بسىنون باشقه لانوب، اتفاقلر اورزىنه افتراقلر باش طغوب،

صداقت اورنىنە خىانت اولطروب بايلقلار فقيرلك ايله آلاشئوب
 خواجهلار قىلغغە قالدى، وقللار آياق آستلرنىك طابطالدى. بواشلار
 قايدىن كىلدىلر دە كىلر بواشلرنىك دنياغە كىلويىنە سەب بولدىلر ؟ ...
 كلام قديم = وحدىث نبوى علم وھنرلرنى ايرلرگە وختونلرغە
 استىمكنىك فرض ايدوكنى آچق آڭلاتىدىغى حالدە، بىلم نە اوچوندىر
 علم نى بارى دىنى جھنكەگنە حصر ايدوب وملتىز آراسىنە ھنرسزلك
 ومعرفتىسزلك اورلقن صاچب، اسلامىتنى بارى يالقاولردن جىولش
 بىرگروھ آدمىلر جىونتىسى كورگازوب، خاتون قىلرمزنى اوقتوھرام دىبە
 قىقروپ اول بىچارەلرنى ھىرقوقلرنىن آىروب ھىوانلركىبى اسارتىك
 قالدروب، ملتىزنىك نىصفى بولغان خاتونلرمزنى نادان قالدروب،
 بونلر واسطە سىلە ملتىك قوللرىنە كىرەچك كىوب اشلىرى قولدان
 كىتىش، علم ومعرفت اورنىنە كىوب يارامغان اشلىر طولب فسق فساد
 واقتراق ميدان آلوب سدا سىكندىر كىبى بىرسى بىرسىنە توتاش اسلام
 دولتىلرى اجنبىلر قولىنە كىوچىوب، اوزلرى خىوار ھقىر بولوب
 اىزلوب طابطالاب قالمشلىردىر، حتى شول درجەگە قالدق كە اسلامىت
 عالمى بارى دىن توتودىغىنە عبارة معرفت ومدنىتنى قابىل توگل،
 آلارنىك قرآن لرى يالقاولق بىرلە بىورە كىبى ومعارفىن منع اىتە دىبو،
 اجنبىلر طرفىنن كلام قدىمگە تل اوزاتماغە باشلادىلر، يوق اىسە ھقايىق
 قرآنغە توشئوب اوز وظىفەمىزنى اوزمىز صاقلى آلساق جموع عرفاننىك
 معدنى قرآن شرىف ايدوكنىنە كى انكار ايدرايدى ؟ آنىك اوچون ھاضرگى
 كىونلر دە، مىل اجنبىە قولندە، استىعمال ايدلوب دنياغە چقىش
 كىشفاىتنىك وباركىبى عجاىب ھاللرنىك، اصلن تفتىش ايدولسە ھرقابوسى،
 قرآن كرىمە بولمش برآيەنىك معناسى يا كە جناب نبوىدىن سويلىنەش
 بىر ھدىتنىك صداسى در. اىمدى بو ھالە اوتىكان اشكە كىرى قايتوب
 اوفطانمق بولماس ھرنە بولسە بولدى .

الحمد لله بـوصـوـك زهـانـلـر دـهـ يـنـهـ دـهـ مـلـنـهـ ز آراسينه علم
ومعرفة طارالروب ايرانلرمز و خاتونلرمز برچه دين و ملت بولينه خدمت
ايدە باشلاديلر، انساننـكـك مشعوديتى عام سايه سنەكـنـه اولديغنى
دوشنديار، و خاتون قزلىرى اوقتو حرام ديب دنيا تولترو چيلرنـكـك
سوزلرينى و فنوىلرينى شخصيات توزاغى و جهالة آوى ايدكونى
آچيق بلديار. اگرده عرب تاريخلرينه نظر قيلساق اسلاملرنـكـك
شوكتى دنياى ساكتدكى و قتلرده خاتونلرى نه روشلى بولغانى آچق
معلوم اولور.

بعضيلرينى بواورنده كوسترالم !

(۱) ام المؤمنين عائشه صديقه، واسماً بنت ابى بكرنك هر جهتلردن
عالمه اولديقلرى كى ايره نلردن آز كمسه لرگه نصيب بولا تورغان
هيئت كى علم لرده هم ماهره اولمشلردر.

(۲) پيغمبر مزبرله برلكك محاربه لرده يورگان، اميه، بنت قيس
ابوالدردأ خاتونى هجيمه ذات عاليه لرى طبيبه لردن اولمشلردر،
نسبته بنت الحارث جناب عاليه لرى حكيمه لردن اولمشدر.

(۳) امام حسين بن على حضرتلرينـكـك قزى، ساكنه جنـابـلـرى
فصاحتك علم و ادبده نظيره سز برنجى اولمشلردر.

(۴) ۴۰۰ نچى سنه لر زماننده «عائشه» بنت احمد القرطبي علمى
و درست يازوى وقوة شعريه سى جهنندن زهـانـهـ يـنـكـك ايـكـك بيوك
ذاتلرينه اوستون كلمشدر.

(۵) ۴۵۰ نچى سنه لرده اندلسك بولمش «عروضية» عبدالرحمن
بن غليون جاريه سى لغتك نخوده هم عروضة بولغان مهارتى برله كوب
عالم لرگه اوستون كلمشدر.

(۶) ۷۰۰ = ده هم ۸ بوزيللمده بولمش ام سلمه احمد بن خلف قزى
تفسير هم حديثك، سيوطى هم باشقه مونك كى ايره نلردن الوغ ذاتلرغه
استاذ بولمشدر.

(۷) ۹۰۰ نچى سنه لارنىڭ عالمە وادىپەلەرنىن «عائشە» يەسۇف بىن
 ۱۰۰ قىزى نەقدەر عالمە وادىپە بولۇپ علمى وادىياتى بىرلە زمانىدە
 كۆب ذاتلەر استاذلىق قىلمىشدر .

اول كۈنلەردە مەلە اسلامىيەنىڭ ، خەلقئەرگە دەشت مەدەنىيىتى بۈگۈنكى
 تەربىيەلى مات آنالار بىلەن كۈپلەنگەن ايدى ۋە مەلت آنالار بىلەن تەربىيە دە
 كەمەلەتلىرى بۈگۈنكى مەلت آنالارنىڭ ۋە جۈدەندىن ۋە كۈپلەنگەن كەمەش ايدى .
 زمان سەئادەتتە علم دە ۋە فەنۇننىڭ نەزىرە سى اولمىيان ۋە كۆب ذاتلەر استاذلىق
 قىلغان خانمەلەرگە بولۇپ بۇ ۋەقەدە اولان خانمەلەر نەمۇنە اولە مەلەمەتلىرى ؟
 ھەممە خانمەلەر اوقۇ بىلەن ھەم ھەنەرلەر ھەم دىنە دىنە دىنە شاولاتىدە قىلغىلىرى
 عالمەلەرنە ۋە مەرت دىگەنلىرى ؟ فاعنەروا يا اولى الابصار

مەكتەپ قىزلىرىنە

اي بالالار بىلەن سىلەرنى ؟ ھازىرگى كۈندە نە اچۇن ھازىر نە نۇرسىز
 ۋە كىيلاچك زمانلەردە كەم بولماق سىز ؟ دەرست ھازىرگى كۈندە سىلەر مەكتەپ
 شاگىرتلىرى ، ۋە بىر يۈرۈشنىڭ كىچىك بالالىرى بولسا كۆزدە كىيلاچك زماندە
 اوسىلەرگە آغرىمەنلەر بۈگۈنكى تىلگەن بىر يۈرۈشنىڭ آنالرى ۋە دەھاتوغرىسى
 بىر قۈمەننىڭ دىن ۋە دىنە جەھەتلىرىنى اصلاح ايدۇچى ذاتلەر اولە چەقىسز ،
 آدم بالاسىنىڭ قاينغۇسىز راحەت زمانلىرى ۋە ئىنتىلى ساعەتلىرى كىچىك
 ۋە بالالىق ۋە قىتلىرىدەر . خەسۇس قارىتايمىش زمانىڭدە خەتەرگە كۆب سىلەرنى
 خەتەرگە ۋە تەسەفە قالدۇرغۇچى ۋە قىلەرگە دە مەكتەپ ۋە مەدرەسە دە باشاغان
 ۋە قىتلىرىدەر . ھازىرگى كۈنلەردە بىر يۈرۈشنىڭ اچىندە آنا ۋە آنالارنىڭ
 تەربىيە سەندە ھەر قايسى كۆز قاينغۇسىز ۋە سەرتسىز راحەت بىلەن كەبى
 سايراشۇب ھەم ايتسە كۆزدە بىر آغىنە بىلەن ئوتۇرى بىرلە بىر بىرگەندىن
 آيرىلىشۇب بىر بىرگەندىن بىراق بىرلەرگە ۋە چەت شەھەرلەرگە كەتتە چەكىسز ،
 شۇش خەتلى ۋە قىلەرگە ۋە ئىنتىلى ساعەتلىرىنى آغزلىرىدىن تىشلىرىگە
 توشۇپ بىنكەنچە ساغىنۇپ سۈيلىپە چەكىسز ! ايدى بۈيۈكلىرىنىڭنىڭ قىلەرگە

ھرقايولرگز ايبيداشلرگزنى بىرتوغمەلرگز كىبى كوروب شفقت ومرحمت
 بىرلە باشاب ھىچ بىر ساعت لىرگزنى بوشقە اوزدرماينچە كىلەچك
 كونلرگزنى خاطرلب قىرداشلرگزنىك دىن ودنيالىرى فائىدەسىنە خدمت
 اينوچى ذات بولوب دنيادە حىرمتلى اسم بىرلە ذكرايدىلورگە و آخرتە
 كوركام درجەلرگە ايرشورگە اجتهادايدىكز . آنلك اوچون آدم بالالرينك
 معرفە كىسب ايتوب ، حقيقى انسان اسمنى آلاچق وقتلىرى مدرسەدە
 توردق وقتلىرىدەر . شول كونلرنگ قىمىتى بىلوب باركىب ھىمتنى اوزىنگ
 انسانلىغىنە صرف ايتىمك اخلاقىنى توزاتمك وانساننگ سعادىتىنە سبب
 اولاق ھىرلىرى اوكرانمك تىوشلىدەر . اكر دە شوش قىمىتى وقتلىرنگ
 قىمىتىنى بىلى غفلتە اوتكارساكز دنياغە چقغاج سزلىرە ھىچ راحت
 اولەز چك كىب ھىرلىرگزنى اوكنچ وحىرت ايلە كىچرورسز دنياننگ
 ھىر تولى بلا وفتنەلرینە دوچار اولورسز .

اي بالالر ! تكرر دىورمكە سعادتكز اوچون طر وشاق ساعنلرگز ،
 شوش مدرسەدە اولتورغان زمانكزدر . حاضرگى يانكز دە تورغان كچكنە
 قارە صاوتلرگز الوغ حكمت چىشمەلىرىدر ، قوللرگزغە توتقان قىلملرگز
 انجو و جوھرلىر تىزە تورغان قوراللىرگزدر .

ايكى گنە كلمە سوزمەدە شولدر ، ھرقايولرگزنىك طر شولرگز اوز
 فائىدەلرگز اوچوندر . سزلىرنگ آرالرگز دە اولان بعض لىرگزنىك
 آنالىرى باى بولسەلدە كوبلرگزنىك آنالىرى ، اورطاچە وفقيرلردر .
 شولاي فقير بولاتوروب آتا آنالرگز سزنىك سعادتكز اوچون باركىب
 راحت لرون جوپوب و باركىب ماللرون صرف ايدىلر ، اوزلىرى اوست
 باشلرىنە كىونماينچە سزلىرنگ راحتكز اوچون اوزلىرىنە نە قدر مشقتلر
 يوكلەرلر . اكر سزلىر آتا آنالرگزنىك بو حىرمتلرىنى اعتباركز دن
 چىقاروب چك كىب وقتلرگزنى بوشقە اوزدرساكز ، حىرمتلر
 آتا آنالرگزغە خىانت ايتوب الوغ گناھ اشلامش بولورسز ، واىكنچى
 اوزكزنىك آلداغى سعادتلرگزنى جىوب دنيادە حىرمتسز قالوب آخرتە

خوار بولوڭزغە خىدمەت اينىمىش بولورسىز ! آتالرى باي و دولتىلى اولانلارڭىز،
 آنامنىڭ دولتى كۆب آتام دولتى مىڭايتارلىك دىيە آلدانوب يالقاواق
 كىسب اينىكان بولساڭزىنە الوغ خىپالىنىمىش بولورسىز ! بوانسانلار عالمىنە
 بىرگىنە مرتبە بولسە دە عبىرە كوزلرڭىز بىرلە قاراساڭز ھىچ بىر وقتىك ، ھىچ
 براورنىدە ، نادانلارنىڭ دولتى قارالانغاننى عالم ومعرفتىلى آدملىرىنىڭ
 محتاج اولدىغىنى كورمايسىز . ايمىدى بوھاللارنى فىكرلر ايسەڭز
 ايلكى كىبرا كلى وايلكى قىيمىتىلى نرسەنىڭ او قوايكانىنى اوزڭىزدە بولورسىز .
 ايمىدى بىنم بونىصحتلىرىمنى بىر مرتبە گىنە توگىل بىلكە كۆب مرتبەلر او قوب
 وكوڭللىرگە بىر كىنوب شونىڭ ايلە عمل ايدىرگە طرشوڭز .
 امام مىنگلى اسلام بن عارفى عثمانى .

« اون بىر نىچى »

« يورت خاتونى »

ھەر تىوشسىز اشلىردىن پاك بولغان وگوزل تىربىيە كورگان و يورت
 بىرىنى بىخىشى تىربىيە قىلغان خاتون الوغ خىزىنە كىيىدۇر . چونكى يورتنىڭ
 گوزل تىربىيە ايدىلماكى و يورط اياسىنىڭ سلامىلىكى و اول يورطىك اوسە
 تورغان بالالارنىڭ گوزل تىربىيە و تىربىيە قىلغىنى و ايزگو بولمىقلىرى تىربىيە
 كورگان خاتوننىڭ بولويىنە باغشلانىمىشۇر . آنداي خاتونلر يورطىنى
 و يورط اچنىك بولغانلارنى قاراماق بىرلە مشغول لىدۇر . ھەم شول جماعتنى
 گوزل تىربىيە گە غىيرت ايتىملىك لىدۇر . آنداي خاتون يورط اچنىك اوزىنى
 بىر مملكت حاكىمى كىيى بىلۇب اول يورطىدە بولغانلارغە حىكم قىلغۇچى
 بولۇر . اول يورط جماعتى آندىن راضى بولۇرلر .

اول خاتون اول يورطىك ھەر قايسى سىنە باش بولۇر ، آنىڭ سوزىنە
 ايارلر و آتما اطاعت ايدىلرلر . بىر پادشاھنىڭ اھالىسى پادشاھ طرفىدىن
 قوبولغان حاكىملر ايلە قارالور ، اما بىخىشى خاتون اوزىنە ايارگان
 جماعتنى بىر اوزىگىنە قارار و آنلارنى تىربىيە قىلۇر . الحاصل گوزل

تربىيەلى خاتوننىڭ تىركلىگى يورپانىڭ ويورپىدە بولغانلىرىنىڭ جاني كېيىدىر. چۈنكى ئانداي خاتوننىڭ خالىسىز وىرخاۋ بولغان وقتىدە شولوق ساعىت يورپىدەغى عادت وى تربىيە وقاعدەلەر بوزىياۋوب توگاورگەھم واطلورغە باشلار وھرنرسەدن بىركات كىدىر ھراش اوزوقىتىدىن كىچىگور ھمان سلامىلىنوب بىنوۋى و آياق اوستىنە باصوۋى ايلان ھرنرسە اوزاورنىڭ وھراش اوزوقىتىدە بولنور وھرنرسەدە بىركات آرتور اول يورپىدە بولغانلىرىنىڭ ھربىرى اوزلرىنە طابىشلىغان اشنى اوزلرى قىلورلار وقتىدىن كىچىكەرمزىلر بونداي خاتوننىڭ امرىنى كىم طىكلاماسون وكىم آڭا ياردىم اىتمىسون البىتە بىرەودە باش طارتماس .

حضرت سلیمان عالیہ السلام ! بىر يورپىدە ھمت و ھىروى و تربىيە ايلان زىنەتلىگىن خاتوننىڭ بولمىقلى اول يورپىدە غايت قىمىتلى جھاز بولودن مىڭ مرتبە آرتىغراق در ! دىو بىدورمشىر . چۈنكى زوچنىڭ يورپىدىن كوڭلى طنچلانور ، وھرىخشى اشە خاتون اىرىنە ياردىمى اولور . وھرىمان اشلىردن منع اىدىر و اوزقولى ايله ھرتورلى ھنرلىرىنى اشلىر . اىرتە اوبقوسىدىن اىرتەرك توروب يورت جىماعىنى آشاتمىق اىچون آشلار حاضرلر خادىملىرىنىڭ خىدمىتلىرىنى قارار وكىچەلردە اوتى سونىمىز ، كىچەلردە ھم اش اشلىرىنىڭ خىدمىتلىرىنى قارار وكىچەلردە اوتى ھىروى اىدىر و صدقە وىرىر . اىرى بىر خىدمت ايله بىرىدە كىچىگوب قالسە آننىڭ قايتىۋىنى كوتار و قايتىۋىنە يورپىدىنى قارانغى قىيامىز اوزى غايت توغرى بولغانلىقىدىن اىرى بىرلن ھم طنچ بولور بو جىماعىنىڭ ھىچ بولسە اىكىشىر قات كىدوملىرى بولور . اىرىنىڭ و اوزىنىڭ ھم بالالىرىنىڭ كىملىرىنى اوزى تىگىر . و اىرىنىڭ اوست كىدوملىرىنى غايت پاك قىلور طوتار . ھركىم آننىڭ اىرىنى كوردكە بونىنداى بىختلى كىسە دىو سويلرلر بىر مجلسە بولغان وقتىدە ھركىم اول خاتونىغە ھىروى قىلور ، اوزى ھىر اىياسى بولغانلىقىدىن قىمىتلى نرسەلر اشلاب ساتار . آغزىنى اولچابىكنە و عقللى سوزلر ايله گنە آچار . سوزلرىدە كوركاملىك

ویومشاق لاق بولور . بوروبوشده بندوق عمرلرینی راحت اوتکارر ،
یورطنک هرطرفینی غایت گوزل روشد صاقلار ، آش آشاغانده بوشقنه
اوترمز ، بالالرینه قاراب آنلرنک آش آشاو لرینه واو طرولرینه دقت
واعتبار قیلور ، هم آنلرنی تربیه گه اوگراتور وسلامتلاکک اوسدیررگه
سببچی بولور . ایریده اول خاتوندن راضی بولور هر وقت هر یرده
آنی ماقتار آکا هر وقت رحمت ایتهر و آنک سسلامتلاکی اوچون
هر وقت خداغه دعا قیلور ، اوزون عمرلی بولوینی استر .

ای قرداشلرم تربیه لی بولورغه طرشکنز .

« اوفاده کامله خانم طلبه سندن گل چهره بنت میرسید عینانوا »

روسیه ایچر وسنده اول مرتبه کورلش اوفاده مسلمان خانملری

جمعیتی .

۱۹۰۸ سنه ده غنوارنک ۲۵ نچی کونده مسلمان خانملری جمعیتینک
۱ نچی جیلوشلری بولدی ! مجلسک ، یوزدن زیاده خانملر کلهش ای دیلر
مجلسک رئیسه ماهی پراواز بیکه شیخ علییوا بولوب مجلسنی آچدی
مجلس آچلغاج قران شریف اوقوب دعاء قیلغاج دن بعض خانملر
اثرلی نطقلر و خطبه لر سویلادیلر رئیسه افندی زؤانوق شلطراتوب
نظامنامه نی آلوب بوجمعیتنی اداره قیلور ایچون اعضا لر صایلا رغه
کرك بولور اداره گه اعضا صایلا ر اوچون اول هر قایوگن جمعیت گه
چیلین بولوب یازولوگن تیوشلی ووزنوسنی بیرگن دبه دلالت ایتدی
اعضالقندن ۳۳۷ صوم ۷۵ تین آنجه جیولدی ، بوندن ردن غیرری
ماهی پراواز بیکه شیخ علییوا (۱۰۰ صوم) فصاحت بانو بیکه نذیرؤا
(۱۰۰ صوم) مریم بنت تیمر پولاط سلطانوؤا (۱۰۰) صوم فاطمه بیکه
آلکینا (۱۰۰) صوم ینه بر بیکه (۱۰۰ صوم) باری بولدی ۸۳۷ صوم
۷۵ تین آنجه لر بیلگولنوب تمام بولغاج اداره گه رئیسه ایتوب
مریم خانم بنت تیمر پولاط سلطانوؤانی صایلادیلر ، آکا نائبه ایتوب

زليخه خانم اورمانوۋانى تعيين قىل-وب بىر كون مجلسنى تەم-ام ايدوب
ايكنچى كوندە ۲۷ نچى غنۋار دە يەنە جيلوب اداره گە اعضالر صايلار
اۋچون ۴۳ كاندېداتكە بيلگلاب قالدىلر ۲۷ غنۋار دە مريم خانم
سلطانۋا يورطينە جيلوب اداره گە اعضالر صايلادىلر.

(۱) مگلى صلور خانم ابن آمينوۋا (۲) زليخه خانم بنت مفتى
محمد يار سلطانۋا (۳) شمس روى خانم ندىروۋا (۴) رقيه خانم
كريمۋا بونلرغە كاندېداتكەلر عين الحيات خانم آسيكاۋا صالحه خانم
هم زينب خانم بينيكيۋالر وفريد خانم شمغولۋا تفتيش هيئتينه قطلو
زمان خانم دولت كىلدىۋا مگلى جهان خانم سيفوللىنا صوفيه خانم
بنت مفتى محمد يار سلطانۋا تعيين قىلدىلر: بونلرغە كاندېداتكە
ايتوب مريم خانم ياغودينا هم فردانە خانم سبجانقولۋالر صايلاندى.
اداره گە سكرىتار بىر الحيات خانم دولت كىلدىۋا خزىنە چى فاطمە
خانم بنت محمد يار باسىموۋا بولدىلر.

بو خانم افندىلر خصوصاً مؤسسلىرى تىبرىك ايدوب مملكتىمزدە
بولغان بارچە ملت داشلرمزە اورنىك بولوب خىرلى اشلر قىلورغە
نصيب بولسون دىمىز آمىن.

۲۵ نچى غنۋار دە خانملر جمعيتىنە اوقولش خطبەلر جەملە سندن.

« بىر نچىسى »

« باسمك يا فتاح - بسم الله الرحمن الرحيم »

اوشبو مجلسكە حاضر بولمش خانملرى مجلس آچلماق ايله تىبرىك
ايدىمىز اوشبو شريف جمعە كوندە ايندو ساعىتدە آچلوب ملت اسلاميه
خانملرىنىڭ دنيا و آخرتدە بخت و سعاده اياسى اولمقلىرىنە بوجە جمعيت
بىناكچى و باشچى اولسون! روسيە دە مسلمەلر آراسىدە بىر نچى
جمعيت كە - بىب بولوب اجنەاد ايدوچى مؤسسە خانملرە آيروچە
تشكر ايدوب رحمت اوقىمىز يا شاسون جمعيتلى ملت خانملرى!

پیغمبر مرز محمد صلی الله علیه وسلم او جماخ آنار آباق آستند در
دیمش اوشبو جمعیتک کیلاچک ده آنا اولاچق خانم قزلری ادب
ودیانه مقتضاسنچه تربیه ایدوب دنیا و آخرت لری توزک اولارق
تحت تربیه لرند اولان ملت بالالری نکی او جماخلی اولقلرینه سبب
اولغای ایدی.

هر نرسه ایتداسند آور بولادر بویاگی ایشکه البته تیرس قاراوچی -
لرده بولور، سوز و قلم ایله ده قارشو کیلوچیلر بولور. یا کاصالنه تورغان
آرچلمغان یولغه آباق باصاسز بویولده آرقلی یاتقان تیگانا ک لرده
بولور لکن اش ایالری آگافاراب توقتالماس درست نیت ایله غیرت
واجتهاد و مشقت لره صبرلق و کیلاچک یاقتی کونلرده امید باغ - لاق
یولداش اولورسه مشکل لکلر آرچیلور. بزم اسلام دینی علم و تربیه نی
بارچه ایروخاتونغه لازم اینکان هر بر کشی که طرشقان نرسه سینکی گنه
یمشی نصیب بولور دیه هر قایومزغه اجتهادنی لازم ایتوب کشیگه گنه
وشانوب تیک تورودن طیغان.

اولد اسلام خانملری علمه باشقه ملت لرگه کوچورگیچ بولغان
پیغمبر علیه السلام نکی زوجه سی حضرت عائشه دن ایرلرنیچه - مک
حدیث لر کوچورگانلر پیغمبر علیه السلام صحابه لرگه « دین کزنکی
بارتی سون اوشبو حمیرادن آلوکز » دیمش .

اندلسه بریول یازوی بر آلطون بهاغه یورگان مسلمه خانملر
یتوشکان الله تعالی هم پیغمبر علیه السلام حضرتلری خانملری « صاحبه »
دیب آتاغان یعنی ایرلرگه دنیا و آخیره سعادتن برگه قایغور تشه
تورغان بولداش دیمکدر بر نیچه ییل مده ایله گنه فائده شریک بولغان
بولداش توکلدر بلکه قایغوده و شادلقده هم راحت و تارلقده
فقیر لیکده و بایلقدده سلامت وقتده هم آورو وقتده هم آخرتک برگه
بولانورغان منگولک بولداش در. قزلر تربیه سی بیگراک مقدس در .
پیغمبر علیه السلام قزلرنی تربیه ایدوچی ادب و علم اویراتوچیلر

منم ايله درجه لرى برگه بولور ديمش نه بيوك سو نچدر الله تعالى الفت
واتفاق بيروب ادب وانصافى دائره سنده ترقى ايتولرگى نصيب
ايله سون، دعاچى گز امام حسنى.

خانملر جمعيتىنىك او قولغان نطقلر جمله سندن

« ايكنچى »

هرمتلو و شفقتلو خانم افنديلر !

هرمتلولر ! هر قايوگزه معلوم دنيا ده هر بير مترقى ملت و قوم لرنىك
كنند و ملت و قوم لرىنى صاقلاب دين و دنيا لرىنىك سعادت لرىنى
آرتدروب علم و معرفت و اخلاق هم هنر طرفلرىنى آلهه يبارو
او چون آچلمش جمعيت خيرييه لرى وارد بونلر هر كون ياكه
هر ساعت آرتوب ياتماقده درلر شونلرنى كوروب بزمسلمان
خانملرىك كوب عبرت آلوب بوكون زمانهز يكرمىچى عصرنىك
كورساتوى بوينچه اجتهادينه شروع قىلوب نظام نامه سنى يازدروب
ترجمه هم طبع قىلدروب نظام نامه نىك اچنده كورستلگانچه ملت
اسلاميه نى و ملت بالالرنى طريق هلاكتدن قوتقا و رب سعادت يولينه
كوتو حقنده اجتهاد هر قايومزغه فرض بولسه ده نه چاره كه بوزمانه غه
قدرى بوالوغ اشنى قايدن باشلاب و قايدن توتونوب اشارگه بزلرگه
بول كورساتوچى بولماقندن همك اوزمىز غفلتمىز سببلى بوكونه قدرى
براشك قىلوممكن بولمادى. آزمى كويمى اوشبو يكرمىچى عصرده كوزلرمىز
بر قدر گنه آچلوب كيلاچكده آنا بولاچق بالالرمىز خصوصه نده هر تورلى
اوى و فكلرگه توشك ايمپيراتور اعظم حضرتلرىنىك مانيقيست
عاليه لرىنه بناء هر تورلى ملتكه فائىلى جمعيتلر ترتيب ايتوممكن
اولدقندن اوغى بوكون آلده زده اولان جمعيتنى آچارغه موفقى بولدق
بو جمعيتنىك توب مقصودى كيلاچكده آنا بولاچق قزبالالرمىزنى
كوزل ايدرب تربيه ايتمىك كه اجتهاد ايدودر. معلوم كه بو قدرى الوغ-

اش بره ونك گنه قولند من كیلمايدر شوژار بنساء عالم وعالمه لره ز
علم لری ايله باي وغيرلرمز همت وغيرت لریله ، بوقدر نوابلی اشكه
ياردم ايدشملك تيوشدر بو طریقه ايدو ايچون بوكی جمعیت ومشاوره
مجلسلری يا صاب سويلشو والفت ومحبت ایلان مصلحت ايدشولازم در .
بوجه جمعیت مز خصراً خاتون وقز بالالرمز ايچون فائده لو اولاجنده
شبهه يرقدر چونكه بوجه جمعیت مز قز بالالرمز نى تربيه ايدو ايچون
برنجی درجه ده ياردچی در بزم قز بالالرمز تربيه لو گوزل خلق وگوزل
معرفت اياسی بولسه لر طبيعى بالالریله شوبله اولاجقدر چونكه بالالرنك
برنجی تربيه آلات-ورغان اورنلری آنالرنك ایتاگی در . ايكنچی
مدرسه در . ايمدی اگرده ملت آنالری اوز بالالرینك الك گوزل واك
معرفتو وكیلاچكه آرسلان کبی بهادر بولوینی تلاسهر آنا بولاچق
قز بالالرنی تربيه ده کیمچلك قیلماسونلر بو خصوصه رسول اکرم نك
امرايتدیکی معلومدر ودخیده بوکبی جمعیت لره ياردم اعانه ده
بولشسونلر ديه جان ودیلدن رجاء ایدمز . حق سبحانه وتعالی اوز فضل
ورحمتی ايله اوشبوکبی ملت مزگه فائده لو جمعیت لرنی يا صارغه مانقیست
عالیلریله رخصت ایدن ايمپراطور اعظم نیکولای الیکساندر و بیچ
حضرتلریله ك بالجمله خاتون وقزارغه شفقنلی زوجه محترمه سی
آلیکسارا فیدرونا ومحترمه انکاسی ماریه فیدرونا وعزتلو بالالرینك
وجمله خاندان عالی لریله ك ومحترم خادام الملت ومرجع الاسلام اولان
مفتی الاسلام حضرتلری محمدیار سلطانف وزوجه محترمه لری وعزیز
بالالرینك عمرلریله برکات بیروب فقیر وفقراغه وبالجمله رعیت که
فائده لوندیبر وعمل لر میسر ایلایه واشبوکور دکمز جمعیتکه باش
سببچی اولارق اجتهاد ایدوب يا صا وچیلرنك عمرلریله برکات بیروب
قیامکه قدر اسم شریفلری ایدگولک ايله ذکر قیلنونی نصیب ايله یسه
وبوجه جمعیت لرنك خیرلوساعنده باشلانوب خاتون وقز بالالرمز غه الوغ
ياردچی ویتا کچی اولارق اوزاق عمرلر ايله ملت نك آلغه کیتوینه
الوغ خدمتلرنی نصیب ايله یسه آمین بحرمه سید المرسلین .

عائشه آبزگیل دینا

« ۳ نچىسى »

غفتلو بىكە و خانم افندىلر !

جمعيتلرگىزى ملت نامىدىن تېرىك ايدوب بوكى جمعيتىنىڭ بولويىنە اجتهاد ايدوچى جمعيتلو بىوك خانم افندىلرە آبروچە طرفىدىن رحمت اوقىم .

خانم افندىلر ! مونىڭ كېك (تعاون) يعنى ياردەملەشمەك جمعيتى ايكى برنجى كىراك نرسەلر جەملەسنىدىر .

بوياردەملەشمەك جمعيتىنىڭ لازم ايدوكن اللە تعالى حضرتلرىدە قرآن كرىمە بىيان قىلغان اعوذ باللە من الشيطان الرجيم (تعاونواعلى البر والتقوى) يعنى ياردەم قىل-وشكزىلر ھرايدىگو اش ايلە تقوالقغە . دېمىشدر . كىلىگىز ھەتلى خانم افندىلر ! بوجمعيتىنىڭ بولوب خىدىمتكە كرىشويىنە بارچەمز اتفاق ايدوب ماللى خانملر ماللىرى ايلە عقللىلر عقلى ايلە علمى اولان خانملر علملر بىلە مەكەن قەدرى طرۇشايق . عربلردە (ھىت الرجال تقطع الجبال) دېگان سوز بار يعنى طرۇشقا-ان ايرلر طاو طاشلرنى كىسوب اورنىدىن كوچرەلر اول سوز يالغىز ايرلرگە گنە خاص بولماي بىلكە ھرھىت وغىبىرتلى بولغان قىزوخاتونلردە دە طاابلورغە تىوش . آنىڭ اىچون اللە تعالى بىزلرنىدە ايرلر كى قىابىلىتىلى - وصلاحىتىلى قىلوب باراقتان بىزلردە آلا ر كى ھرشىنىڭ سەبەلرون قىلوب اخلاص بىرلە طرۇشساق انشا اللە ھرقاىوسى بولور . ھم بولاچق دىب سوزمنى تمام قىلەمن .

اوفادە معلمە خىدىجە .

زىكوز قرداشلارم!

اوشبو ملت مجلسنى (يعنى جمعىة خيريه نى) تاسيس ايدوچى
 هميتلار واجتهادلار مؤسسە خانملره على الخصوص اوشبو مجلسكە جىيولمىش
 خانملره على العموم چن كوگلم دن شادلانوب اوشبو جىيولشمزى تېرىك
 ايدىرم. روسيه لىو اسلام قرداشلارم ازاسندە بوكونە قىر وجودە
 كلماش براشك و وجودە كلماكى بيوك شادلىق و بيوك برفىيلىتىر. خانملره
 مخصوص بوكىبى جمعيتلر ك بولوى شرعا و عقلا ممدوح اش اولدىغىلە
 برابر دين و ملتەلر ك ترقىياتنە دە بيوك سەبب و بيوك برباصتچ اولچىغندە
 هيچ شەبە بوقدر درست: روسيه دە ايلك بىر نچى مرتبە كورلمىش بىر جىيولمىش
 اولدىغىنن فائىدە سنە عقلملرى ايرشمگانلر بلكە معقول كورمىلر لىكن
 رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلر ينىك «لا تجتمع امتى على الضلالة»
 دىە بىر دىغى حدىث شريفنى مطالعه ايتسەلر و فلسفە سننى ملاحظە
 قىلسەلر و دوشونگانلر ماز دوشنمگانلرە آنگلاتسالر، بوكىبى خىر لىو
 بىر جىيولشنىك كرهك ايدىكنە هيچ شەبە توتماسلر.

اعتبار ايدىلم جناب حق حضرتلرى بىزلرە بىغمبر بىاردى و بىغمبر ماز
 هم رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى نچە مكلر حدىث لىر
 قالدردى. بو قرآن و حدىث ايله عمل قىلمقنى ايرانلرە گنە فرض
 بلە سزمى؟ بوق قرداشلارم ايرانلرە گنە فرض اولماش بلكە
 و خانملره برابر جەلە ماز فرض اولمشىر. جناب حقنىك امرى بىر
 تىنگردىر. اگر قرآن و حدىث ايله عمل قىلمق ايرانلرە و خانملرە
 فرض اولسە قرآن و حدىث اتقاق اوله رق دنياوى و اخراوى ايشلار ماز
 و جەلە دىن قرداشلار مازنىك ازاسنى اصلاح ايتمك ايله عام و ھرتور
 ھنرلرنى اوگرانمك و بىلمك ايله امر قىلە در.

اعتبار ايدىلم: روسيه بورطنە نچە طائفة و ملتلر بىرگە باشلامىش
 و اوشبولرنىك ايجنە نە قىت فقيرلك و نە قدر خوارلىق دە كون

وارايسە دەپ بىر گى بىزنىڭ ماسامان قىرداشلىرىمىزدىن بونىلىكىن ؟ ئىتتى
 نادانلىق ۋە ھىنر بىر قىلغىنىدىن . اسلام قىرداشلىرىمىزنىڭ بونىچە خوارلىقى ۋە ئاسارىتى
 ۋە كىچىك پىچىرىكىنى چىنىلغۇ ۋە ئۇسسە خانىملىرىمىز بىزىدىن ئۆسۈرەك
 دوشىنوب علم ھىنر ، ادب ۋە اخلاق ۋە تەربىيە ئورلىغىنى تاراتىدۇ دىن
 ۋە ئىتتىمىزنىڭ تەرقىياتىدە ھىرىكەت ايتىدۇ ايتىدۇ فقيرلىكىدىن ۋە ئاسارتلىكىدىن
 خىلاص تاپىدۇ ايتىدۇ بۇ جەمئىيەت خىرىيەنى تاسىس ايتىدۇ بۇ جەمئىيەت
 خىرىيەنىڭ دىن قىرداشلىرىمىز قىلاچىق فائىدەلىرى ۋە خىدمەتلىرى بىنئىمە
 ۋە فقيرلەر بىلەن بىرگە ايتىدۇ ۋە ئۇلار دىن تىلەنمەكچى ۋە ھىنر بىلەن بىرگە
 ادب ، اخلاق ايلە تەربىيە قىلىدۇ ۋە ئۇلارغا مۇھىم مەكتەپ ۋە مەدرىسەلەر
 بىنا ايتىدۇ ، بىنئىمە ۋە فقيرلەر اولانلىرىنى شۇ مەكتەپ ۋە مەدرىسەلەردە مۇھىم تەربىيە
 قىلىدۇ ۋە مەلۇماتلىق مەلۇمەتلىرى بىلەن بىرگە ئۇلارنى ئورنىلەر مەلۇمەتلىرى بىلەن
 الماھىل نەشرىياتى ۋە نەشرىياتى قىلىدۇ بىنئىمە ئۇلارنى جەمئىيەت خىرىيەنى
 تاسىس ايتىدۇ ۋە ئۇلارنى مۇھىم خانىملىرىدىن : صوفىيە بىيە جاننورىنا ، مەھمۇد پىرواز
 بىيە شىخ عابدىپوۋا ، مەرىم بىيە سلطانىۋا ، فاطمە بىيە باسىمىۋا ، عائشە
 بىيە كمالدىنۋا ، جناب عاليەلىرىدە مەلۇماتلىق تەشكىلاتلار اوقۇب
 باشاسون ھەمىتلىق مۇسسە خانىملىرى ۋە باشاسون مەلۇماتلىق مەلۇماتلىق ايلە
 قەبرىك ايتىدۇ .

اوفادە مەكتەپ نەزىرىدە مەلۇمەتلىق قاسىمۋا .

مۇلقە طرفىدىن :

اوشىق خانىملىرىنىڭ نامى بىلەن مەزە ئىشراك ايتىدۇ مەقالەلەر ارسال
 دىن قىرداشلىرىمە تەشكىلاتلىرىدىن مۇنەۋۋەر قىچىن كۆڭلىدىن تەشكىلاتلىرىم .

« كامە »